

ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଆମର

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ...

ପୃଷ୍ଠା

➤ ଚିଠିପତ୍ର	୨
➤ ବିଶେଷ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବ୍ୟାପ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମ ବସତିର ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅଭିଧାନ ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା	୩
➤ ପ୍ରସଙ୍ଗ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା : ଅର୍ଥ ଆମଦାନୀର ବାଟ	୮
➤ ସ୍ୱୟମ୍ ଶିମଳିପାଳ ସାରିସ୍କା ଅବସ୍ଥା ନଭୋଗୁ	୧୨
➤ ସମୂହ • ପ୍ରଗତି ଅଭିମୁଖେ ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ	୧୪
• ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ଫୋରମ	୧୮
• ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ଜାତୀୟ କର୍ମଶାଳା	୧୯
➤ ଆଲୋଚନା ବିସ୍ତାପନରୁ ଆରମ୍ଭ ଇକୋଟୁରିଜିମ୍ରେ ଶେଷ	୨୧
➤ ମତାମତ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ	୨୩
➤ ପରିଚୟ ବିରଳ 'ରଣା ସାପ'	୨୪

ପ୍ରକାଶକ

ରିଜିଓନାଲ୍ ସେକ୍ଟର ଫର୍
ଡେଭେଲପମେଣ୍ଟ କୋଅପରେସନ୍

ସଂଯୋଜନା

ସବ୍ୟସାଚୀ ରଥ
ଦିଲ୍ଲୀପ ସୁବୁଦ୍ଧି
ପ୍ରଭାତ ମିଶ୍ର

ଅକ୍ଷର ଓ ଅଙ୍କସଜ୍ଜା

ଭାଗ୍ୟରଥ୍ ସାହୁ

ଚିଠିପତ୍ର

ମହାଶୟ,

ଅଭିନନ୍ଦନ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ।

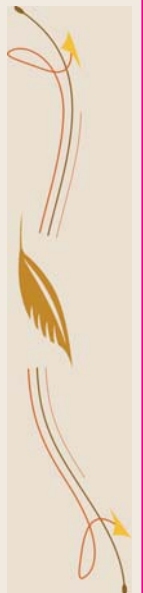
ଆପଣଙ୍କ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ 'ଆମ
ଜଙ୍ଗଲ ଆମର' ଏକ ନିଆରା ପତ୍ରିକା
ଅଟେ । ଉଚ୍ଚ ପତ୍ରିକାଟି ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିବା

ମୂଳନିବାସୀ ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ନିର୍ଭରକରି ଚଳୁଥିବା
ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀ ଓ ପରିବେଶ ପ୍ରେମୀମାନଙ୍କୁ ନୈତିକ
ଖୋରାକ ଯୋଗାଇବା ସହିତ ସମୟାନୁସାରେ ତଥ୍ୟ
ଯୋଗାଇଦେଇଥାଏ । ଏହା ଆତ୍ମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ
ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା । ପତ୍ରିକାର ସାମନାପଟ ଛବି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ବାଉଁ ବହନ କରିଥିଲା ବେଳେ, ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟରେ ବିଲୁପ୍ତ
ପ୍ରାଣୀର ଇତିହାସ ସ୍ଥାନ ପାଇଥିବା ପରମ୍ପରାକୁ ମୋର ଶ୍ରଦ୍ଧା
ଓ ସମ୍ମାନ ରହିଛି । ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପଟରେ ଥିବା ତଥ୍ୟାବଳୀ ପ୍ରକୃତି
ପ୍ରେମୀ ହୃଦୟକୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଥାଏ । ସଂଯୋଜନା
ମଣ୍ଡଳୀ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦନକୁ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଇଛି ।

ମୁଁ ଜଣେ ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ ପାଠକ ଅଟେ । 'ସଂଯୋଗ'
କେନ୍ଦ୍ରର ଠିକଣାରେ ଆସୁଥିବା 'ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଆମର'
କେନ୍ଦ୍ରର ଜିଲ୍ଲା ଗୋଷ୍ଠୀ ପରିଚାଳନା ସଦସ୍ୟ ସଦସ୍ୟା
୮୦ ଭାଗ ପାଇଥାନ୍ତି । ୨୦ ଭାଗ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀଙ୍କ ପାଖରେ
ପହଞ୍ଚାଇଥାଏ । ନମସ୍କାର ନେବେ । ସହଯୋଗ କାମନା
କରୁଛି ।

। ଇତି ।
ଭକ୍ତ ଭାଇ
କେନ୍ଦ୍ରର ଗଡ଼

ଆମ ଠିକଣା

ରିଜିଓନାଲ୍ ସେକ୍ଟର ଫର୍
ଡେଭେଲପମେଣ୍ଟ କୋଅପରେସନ୍
ଏ/୬୮, ୧ମ ମହଲା, ଶହୀଦ ନଗର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧ ୦୦୭ (ଓଡ଼ିଶା)
ଫୋନ୍ ନଂ:(୦୬୭୪)୨୫୪୫୨୫୦, ଟେଲିଫାକ୍ସ:(୦୬୭୪)୨୫୪୫୨୫୨

E-mail: rcdcbbsr@bsnl.in, rcdcbbsr@gmail.com, Website: www.rcdcindia.org, www.banajata.org

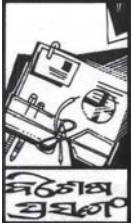
ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମ ବସତିର ସ୍ଵେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅବଧାନ ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା

ବାଘ ଆମର ଜାତୀୟ ପଶୁ । ଏହାର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାୟିତ୍ଵ । ତେବେ ଦୁଃଖର କଥା ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ବାଘ ସଂଖ୍ୟା ଉଦ୍‌ବେଗଜନକ ଭାବେ ହ୍ରାସ ପାଇବାରେ ଲାଗିଛି । ସ୍ଵାଧୀନ ହେବା ସମୟରେ ଭାରତରେ ୪୦,୦୦୦ ବାଘ ଥିଲେ । ତେବେ ୨୦୧୦ ବାଘ ଗଣନା ଅନୁସାରେ ମୋଟ ୧,୭୦୬ଟି ବାଘ ଅଛନ୍ତି । ଏଥିରୁ ସ୍ଵଳ୍ପ ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଜାତୀୟ ପଶୁର ସୁରକ୍ଷା କେତେ ମାତ୍ରାରେ କରୁଛେ । କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷୟ, ପରିବେଶ ନଷ୍ଟ, ବାସସ୍ଥଳୀ ନଷ୍ଟ ତଥା ଶିକାର କାରଣରୁ ଏହି ପଶୁଚିର ବଂଶ ନିପାତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ତେବେ ଆମ ଦେଶରେ ବାଘର ସୁରକ୍ଷା ତଥା ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ‘ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଟାଇଗର’ ବା ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ୧୯୭୩ ମସିହାରୁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସୁଛି ଏବଂ ଏଥିଲାଗି ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ-୧୯୭୨ (ସଂଶୋଧିତ-୨୦୦୬) ଆବଶ୍ୟକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇଆସୁଛି । ତେବେ ଆଇନର ଧାରା ତଥା କଠୋର ଦଣ୍ଡ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାଘକୁ ସୁରକ୍ଷା ଦେଇପାରୁନାହିଁ । ଏଣୁ ବାଘର ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି ନହେବା ଲାଗି ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ସହିତ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଯଥା ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ, ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଅଭୟାରଣ୍ୟ ଆଦି ମଧ୍ୟରୁ ବହୁ ଦଶନ୍ଧି ଧରି ବାସ କରିଆସୁଥିବା ଆଦିମ ଜନଜାତି ମାନଙ୍କର ଗ୍ରାମ ବସତିଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ସମସ୍ୟା ଭାବେ ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଚିହ୍ନଟ କରିଛି । ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ମତ ଅନୁସାରେ ଉକ୍ତ ବସତି ଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଅଲଘନୀୟ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀରେ ସମସ୍ୟା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ତେଣୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହି ଗ୍ରାମବସତିଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଲି କରାଗଲେ ଏକ ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରିବ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ବ୍ୟାଘ୍ର

ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଥିବା ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ, କୋର ଏରିଆରୁ ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମ ବସତିର ସ୍ଵେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅବଧାନ ଲାଗି ଏକ ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଗତ ୨୬.୫.୨୦୧୧ରେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ସ୍ଵଳ୍ପଭାବେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଆଇନର ଧାରାକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯାଇଥିବା ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀରୁ ଗ୍ରାମ ବସତି ଗୁଡ଼ିକୁ କୋର ଜବରଦସ୍ତ ଭାବେ ନୁହେଁ ବରଂ ପରସ୍ପର ରୁଧିମଣା ଭିତ୍ତିରେ ତଥା ସ୍ଵେଚ୍ଛାକୃତ ସମ୍ମତି କ୍ରମେ ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ କରାଯାଇ ପୁନଃ ଅବଧାନ ତଥା କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଏହି ସ୍ଥାନାନ୍ତରଣ ତଥା ପୁନଃ ଅବଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଗ୍ରାମ ବସତିକୁ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରୁ ହଟାଇବା ଲାଗି ନୁହେଁ ବରଂ ବାଘର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ତଥା ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ଏକ ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବା ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ଏହି ଚିଠା ମାର୍ଗ ଦର୍ଶିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ-୨୦୦୬ ଏବଂ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ-୧୯୭୨ରେ ଥିବା ଧାରା ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ।

ବୈଜ୍ଞାନିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ବାଘ ବଂଶର ସୁସ୍ଥ ଓ ସହଜ ପ୍ରାକୃତିକ ଜୀବନ ଅବ୍ୟାହତ ରହିବା ପାଇଁ ଅତି କମରେ ୮୦୦ରୁ ୧୨୦୦ ବର୍ଗକି.ମି. ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଆବଶ୍ୟକ ଯେଉଁଠି ୨୦ଟି ପ୍ରଜନନକ୍ଷମ ବାଘୁଣୀ ରହିପାରୁଥିବେ । ଅଲଘନୀୟ ଅର୍ଥ ବାହାର କୌଣସି ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବା ପ୍ରଭାବ ଏଠାରେ ଯେପରି ନରହିବ (ସ୍ଵାକୃତିଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ବ୍ୟତୀତ) ଏବଂ ବାଘର ସ୍ଵାଭାବିକ ଜୀବନଧାରାରେ କୌଣସି ବ୍ୟାଘାତ ନଘଟିବ । ଏଇଭଳି ଏକ ନିଭୃତ ବା ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଞ୍ଚଳ, ଯାହା ବାଘ ପାଇଁ ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଓ ତା’ର ଅସ୍ଥିତ ପାଇଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ, ତା’କୁ ଇଂରାଜୀରେ ‘କୋର ଏରିଆ’ ବୋଲି

କୁହାଯାଏ । ଏହିଭଳି ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ବାହାରେ ଅଥଚ ତା’କୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଜଙ୍ଗଲୀୟ ବି ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ । କାରଣ ବାଘ ସଂଖ୍ୟା ମାତ୍ରାଧିକ ହୋଇଗଲେ କିଛି ବାଘ ଏଇ ବାହାର ଜଙ୍ଗଲକୁ ପଳାଇ ଆସିପାରନ୍ତି । ଏବଂ ରୁଡ଼ା ହୋଇଯାଇଥିବା ବାଘ ଯେଉଁମାନେ ଯୁବାବସ୍ଥାର ବାଘଙ୍କ ସହ ପ୍ରତିଦ୍ଵନ୍ଦିତା କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏଇ ବାହାର ଜଙ୍ଗଲକୁ ପଳାଇ ଆସି ରହିପାରନ୍ତି । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଞ୍ଚଳ ବା କୋର ଏରିଆ ବାହାରେ ୧୦୦ରୁ ୩୦୦୦ ବର୍ଗକି.ମି.ର ଜଙ୍ଗଲୀୟ ତା’କୁ ଘେରି ରହିଲେ ଏଭଳି ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସମାଧି ନେଇହେବ । ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଘେରି ରହିଥିବା ଏକ ‘ବାହାର’ ଜଙ୍ଗଲୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହାବସ୍ଥାନ ଅଞ୍ଚଳ (ଅର୍ଥାତ ଜନବସତି ଥିବ, ମଣିଷର ଦୈନନ୍ଦିନ ଗତିବିଧି କିଛି ପରିମାଣରେ ରହିଥିବ), ‘ବଫର୍ କୋର୍’ ବା ‘ପେରିଫେରି’ ବୋଲି କୁହନ୍ତି । ଉଭୟ ଅଞ୍ଚଳ ମିଶି ପ୍ରାୟ ୬୫ରୁ ୧୦୦ଟି ବାଘ ରହିପାରିବା ଭଳି ପରିବେଶଟିଏ ଦେଇପାରନ୍ତି ।

ଉପରେ ଯେଉଁ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅଞ୍ଚଳ କଥା କୁହାଗଲା, ତାହାକୁ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ (Critical Tiger Habitat) ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି କାରଣ ବାଘର ଅସ୍ଥିତ ବଜାୟ ରହିବା ପାଇଁ ସେତିକି ଅଞ୍ଚଳ ଓ ସେଇ ପ୍ରକାର ପରିବେଶ ଅତି ଜରୁରୀ । ତେଣୁ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ-୧୯୭୨ ଧାରା ୩୮(୧)ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁସାରେ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ ଏବଂ ଅଭୟାରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବାଘର ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟି ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ପରେ ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ । ତେବେ ଏଥିରେ ଅନୁସୂଚିତ

ଜନଜାତି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀଙ୍କ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାରଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ମତେ ପ୍ରଭାବିତ ହେବନାହିଁ। ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନର ଧାରା ୩୮(୨) ଜଙ୍ଗଲର ‘ବଫର ଓ ପେରିଫେରିଆଲ ଏରିଆ’ ବାବଦରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଅଛି । ତେବେ ଏହି ‘ବଫର ଏରିଆ’ର ସୀମା/ ଅଞ୍ଚଳର ଆକାର କେତେ ହେବ ତାହା ଗ୍ରାମସଭା, ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟିର ମତ ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ ତଥ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସ୍ଥିର କରାଯିବ । ଏଭଳି କୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସୁନାନ୍ତରଣ ସମ୍ଭାବନା ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନର ଧାରା ୪ ଓ ଧାରା ୬ରେ ଥିବା ପ୍ରାବଧାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆଲୋଚନା କଲେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ତଥ୍ୟ ଜଣାପଡ଼ିଥାଏ :

- ଧାରା ୬ ଅନୁଯାୟୀ ସମସ୍ତ ବିଚାରଧୀନ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱର ସ୍ୱୀକୃତି ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସମାପ୍ତ ହୋଇଥିବ ।
- ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ, ୧୯୭୨ରେ ଥିବା ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟ ଓ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଥିବା ଅଞ୍ଚଳରେ ଥିବା ଜନବସତି ସମ୍ପୃକ୍ତ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଅବସ୍ଥିତି ତଥା ପରିବେଶକୁ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇଥିବ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବ ।
- ସହାବସ୍ଥାନର କୌଣସି ସମ୍ଭାବନା ନଥିବ ।
- ବିସ୍ଥାପନ/ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ହେବାକୁ ଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସୁରକ୍ଷିତ ଜୀବନକାବିକା ଲାଗି ଜାତୀୟ ରିଲିଫ୍ ଏବଂ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ନୀତି ଅନୁଯାୟୀ ପୁନର୍ବାସ ଓ ବିକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିବ ।
- ପ୍ରସ୍ତାବିତ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ଯୋଗାଇ ଦେବାକୁ ଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାବଦରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଠାରୁ ଅବାଧ ମତ ଲିଖିତ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବ ।
- ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଥିବା ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଅନୁଯାୟୀ ପୁନର୍ବାସ ଅଞ୍ଚଳରେ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ

ଏବଂ ଜମି ଯୋଗାଇ ନ ଦିଆଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିସ୍ଥାପନ ହେବନାହିଁ ।

- ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱର ସ୍ୱୀକୃତି ଓ ଯାଞ୍ଚ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଶେଷ ନହେବାଯାଏ ବନବାସୀ ଓ ପାରମ୍ପରିକ ଅଧିବାସୀମାନେ ଭୋଗ ଦଖଲ କରୁଥିବା ଜମିରୁ ବିତାଡ଼ିତ ହେବେ ନାହିଁ ।
- ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ-୧୯୮୦ ଅନୁସାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜମି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ବନାମ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ
ବାଘ ଗୋଟିଏ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ, କିନ୍ତୁ ଜଙ୍ଗଲର ରାଜା । ଅନ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ସହିତ ତାକୁ ସମାନ କରି ଦେଖିହେବ ନାହିଁ । କାରଣ ତା’ର ଆବଶ୍ୟକତା ବ୍ୟାପକ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆଇନ ମଧ୍ୟ ବାଘ ନଥାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ବାଘ ଥିଲେ ହରିଣ ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀଙ୍କର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଉପସ୍ଥିତି ସ୍ୱତଃ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥାଏ ।

୨୦୦୬ ମସିହାରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ ଏବଂ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା (ସଂଶୋଧିତ) ଆଇନ ପ୍ରଣୟନ କରାଗଲା ଏବଂ ଦୁଇଟି ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରୁ ଜନ୍ମ ନେଇଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଲା । ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା (ସଂଶୋଧିତ) ଆଇନର ଧାରା ୩୮(୧)ର ପ୍ରାବଧାନ କେବଳ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ କଥା କହିଥିବା ବେଳେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନର ଧାରା ୨(ଖ) କେବଳ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ କଥା କହିଛି । ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଭିତରେ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ ରହିପାରେ ବା ନରହିପାରେ (ସୁନାୟ ବାସ୍ତବତା ଅନୁଯାୟୀ), କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ ବୋଲି କହିଲେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଗୁରୁତ୍ୱ ବହନ କରେ । ଉଭୟଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ପାଇଁ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାମାନ ରହିଛି । ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ-୧୯୭୨ର ଧାରା ୩୮(୧)ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳର ଚିହ୍ନଟ, ଧାରା ୧୮ ଅଧୀନରେ ଅଭ୍ୟାସନୀୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ଧାରା ୩୫ରେ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ ଘୋଷଣା ଏବଂ ଧାରା ୨୪ର ପ୍ରାବଧାନ

ଅନୁସାରେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳର ଜମିକୁ ଅଧିକାର କରାଯିବା ଆଦି କୁହାଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ନୁହେଁ ବରଂ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରୁଛି ।

କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରକ୍ରିୟାର ସ୍ୱରୂପ

ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନର ଧାରା ୩୮(୪)(୧)ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁସାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳର ଚିହ୍ନଟକରଣ ପରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନର ଧାରା ୪ ଏବଂ ୬ ତଥା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନର ଧାରା ୩୮ ଅଧୀନରେ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏବଂ ଅଲ୍ପକାଳୀନ ଅଞ୍ଚଳ ଲାଗି ପରିବାର ଓ ଗ୍ରାମ ବସତିକୁ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ କରାଯିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଇନ ଅଧୀନରେ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।

ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ

ଗ୍ରାମସଭା ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଅଧିକାର ଲାଗି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱକୁ ଉପଖଣ୍ଡ ସ୍ତରୀୟ କମିଟି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ଉପଖଣ୍ଡ ସ୍ତରୀୟ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯିବ । ଏହା ଉପରେ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ କମିଟି ଶେଷ ନିଷ୍ପତ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ମୁଖ୍ୟତଃ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାରକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବ । ଯଦି କେହି ଏହି ନିଷ୍ପତ୍ତିରେ ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥାଆନ୍ତି, ତେବେ ୬୦ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ପୁନର୍ବାର ଦାବା ଦାଖଲ କରିପାରିବେ । ସେହିଭଳି ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରିବା ଲାଗି ରାଜ୍ୟରେ ଏକ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ତଦାରଖ କମିଟି ରହିବ ।

ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ ପରେ ଗ୍ରାମର ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ଏବଂ ଇଚ୍ଛାକୃତ ପସନ୍ଦ

ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀର ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଅନୁସାରେ ପ୍ରକଳ୍ପର କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ କୋର ଏରିଆର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହେଉଥିବା ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକୁ ଚିହ୍ନଟ କରିବେ । ଗ୍ରାମର ଚିହ୍ନଟକରଣ ମୁଖ୍ୟତଃ ମନୁଷ୍ୟ-ବାଘ ସଂଘର୍ଷ, ବାଘର ଉପସ୍ଥିତିର ସାକ୍ଷତା, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଚାରଣ ଭୂମି, ଗୋଚାରଣ ଦ୍ୱାରା ପଡୁଥିବା ଚାପ, ଜଳଉତ୍ସ

ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟକୁ ବିଚାର କରି ସ୍ଥିର କରାଯିବ । ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗ୍ରାମରେ ଏକ ଗ୍ରାମସଭାର ଆୟୋଜନ କରାଯିବ, ଯେଉଁଥିରେ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ଯୋଗଦାନ ରହିବ । ତେବେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସୁଲୀର ଘୋଷଣା ଓ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ୱ ସହିତ ମନୁଷ୍ୟ - ବାସ ସଂଘର୍ଷ, ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ଲାଗି ଥିବା ଇଚ୍ଛାକୃତ ପସନ୍ଦ, କ୍ଷତି ଭରଣା ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଗି ଇଚ୍ଛାକୃତ ପସନ୍ଦ, ପୁନଃ ଅଇଥାନ ଏବଂ ଆପତ୍ତି କରିବାର ସମସ୍ତ ପ୍ରକ୍ରିୟା

ତଥା ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଜଣାଇବା ଉଚିତ ବୋଲି ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ କୁହାଯାଇଛି । ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ ଟାଇମର-୨୦୦୮ର ସଂଶୋଧିତ ଯୋଜନା ଅନୁସାରେ ପୁନଃ ଅଇଥାନ/ପୁନଃ ସ୍ଥାପନ ଲାଗି ଦୁଇଗୋଟି ଇଚ୍ଛାକୃତ ପସନ୍ଦ ଦିଆଯାଇଛି । ତେବେ ଏହି ପସନ୍ଦ ଛଡ଼ା ଆଉ କେତେକ ସୂଚନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଏହି ସୂଚନାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଅଛି ଯେ, ପୁନଃ ଅଇଥାନ ହେଉଥିବା ଉପଭୋକ୍ତା/ପରିବାର ମାନଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ଲାଗି ଏକ ଜାତୀୟକରଣ ବ୍ୟାଙ୍କରେ ଅର୍ଥଜମା କରାଯିବା ସହ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ

ତଦାରଖ ଲାଗି ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ କରାଯିବ । ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ-୧ ଅନୁସାରେ ଚାଷ ଜମି, ଘରଢ଼ିହ ଏବଂ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ କରିବା ଲାଗି ଏକ ସୀମିତ ସମୟ ସୀମା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ସେ ଯାହାଠାରୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଚାଷ ଜମି, ଘରଢ଼ିହ ଆଦି କିଣିଛନ୍ତି ତାଙ୍କୁ ତିମାଣ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ଆକାରରେ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଜିଲ୍ଲାପାଳ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ହୋଇଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନାରେ ସେମାନଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ଆଧାରରେ ଚୟନ କରି ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ପସନ୍ଦ - ୧	ପସନ୍ଦ - ୨
<p>୧. ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା କୌଣସି ପୁନଃ ଅଇଥାନ ପ୍ରକ୍ରିୟା କରାଯିବ ନାହିଁ ଏବଂ ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପ୍ରତି ପରିବାରକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଏହି ଟଙ୍କା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା କରାଯିବ ଏବଂ ଏକ ଯୁଗ୍ମ ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପଭୋକ୍ତା/ପରିବାର ଲାଗି ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜମା କରାଯିବ ।</p> <p>୨. ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ସ୍ୱୀକୃତି ନଥିଲେ ପ୍ରତିଟି ପରିବାର ଲାଗି ଦୁଇ ଗୋଟି ବ୍ୟାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟ ଖୋଲାଯିବ । ଗୋଟିଏ ସଞ୍ଚୟ ଜମାଖାତାରେ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜମା କରାଯିବ ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ସହିତ ଯୁଗ୍ମ ଜମାଖାତାରେ ୯ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଜମା କରାଯିବ । ତେବେ ଏହି ୯ ଲକ୍ଷ ମଧ୍ୟରୁ ୩ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପରିବାର ଲାଗି ୩ବର୍ଷ ଲାଗି ସୁଧା ଜମା କରାଯିବ । ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ କମିଟି ଦ୍ୱାରା ତଦାରଖ କରାଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନର ସମ୍ପତ୍ତି, କୃଷି ଜମି ଆଦି ବିକ୍ରି କରିବା ଲାଗି ଏକ ଲିଖିତ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ସୀମିତ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲେ ସେଥିଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅର୍ଥ ତିମାଣ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ଆଧାରରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଉକ୍ତ ୩ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ମିଳୁଥିବା ସୁଧ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ଜମା ହେବ ।</p> <p>୩. ରାଜସ୍ୱ ଗ୍ରାମ ହୋଇଥିଲେ (କ) ଯଦି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଗ୍ରାମସଭା ଜରିଆରେ ପ୍ରତି ପରିବାର ପିଛା ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ନେବାକୁ ରାଜିଥିବେ, ତେବେ ଉକ୍ତ ଟଙ୍କା ସମ୍ପୃକ୍ତ ପରିବାରର ଯୁଗ୍ମ ଜମାଖାତାରେ ଜମା କରାଯିବ । (ଖ) ଯଦି ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଉପର ଲିଖିତ ପସନ୍ଦ (କ)କୁ ଗ୍ରହଣ ନକରନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନର ସମ୍ପତ୍ତି ଲାଗି ଉପଯୁକ୍ତ କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦାବି କରନ୍ତି, ତେବେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କର ସମ୍ପତ୍ତିର ଆକଳନ କରାଗଲା ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ କ୍ଷତି ପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହାକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯୋଗ୍ୟ ପରିବାର/ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ ସମାନ ଭାବେ ବଣ୍ଟନ କରାଯିବ ।</p>	<p>୧. ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପୁନଃ ଅଇଥାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ଏବଂ ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ନାହିଁ ।</p> <p>୨. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରକୁ ୨ ହେକ୍ଟର କୃଷି ଉପଯୋଗୀ ଜମି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ଏହା ଉପଲକ୍ଷ ନହେଲେ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ ୧୯୮୦ ଅଧୀନରେ ଉକ୍ତ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିର କିସମ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।</p> <p>୩. ପ୍ରତିଟି ପରିବାରର ସମ୍ପତ୍ତି ଆକଳନ କଲାପରେ ମୋଟ ସହାୟତା ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ୩୦%କୁ କ୍ଷତିପୂରଣ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।</p> <p>୪. ଯଦି ସମଗ୍ର ଗ୍ରାମରେ ଉକ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ସମୁଦାୟ ସହାୟତା ଟଙ୍କାର ୩୦%କୁ ଟପିଯାଏ, ତେବେ ବକେୟା ଅର୍ଥ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।</p> <p>୫. ସମୁଦାୟ ଅର୍ଥର ୨୦% ଅର୍ଥକୁ ଗୃହପଯୋଗୀ ଜମି ଏବଂ ବାସଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଲାଗି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।</p> <p>୬. ମୋଟ ଅର୍ଥରାଶିର ୫%କୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପଭୋକ୍ତା/ପରିବାରକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।</p> <p>୭. ଯଦି ଉପଭୋକ୍ତା/ପରିବାରଙ୍କୁ କୃଷି ଉପଯୋଗୀ ଜମି ବିନା ମୂଲ୍ୟରେ ମିଳେ ତେବେ ମୋଟ ଅର୍ଥ ରାଶିର ୩୫% ପ୍ରତିଶତ ଯୋଗାଯୋଗ ସୁବିଧା ଲାଗି ଉପଯୋଗ କରାଯିବ ।</p> <p>୮. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ହେବାକୁ ଥିବା ଗ୍ରାମ ଲାଗି ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନାରେ କରାଯିବ ଏଥିରେ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ସରକାରୀ ଯୋଜନାକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯିବ ।</p> <p>୯. ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ପରେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ ବଳକା ରହିଲା ତାକୁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗ୍ରାମସଭାରେ ଜମା କରାଯିବ ଯାହା ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିବ ।</p> <p>୧୦. ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିବା ଲାଗି ଗ୍ରାମସଭାର ସଭ୍ୟ, ଅଇଥାନ ହୋଇଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀ, ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ନେଇ ଏକ ତଦାରଖ କମିଟି ଗଠନ କରାଯିବ । ଏହା ଉପରେ କ୍ରମାଗତ ଭାବେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ।</p>

ଆମର ମତାମତ

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆମେ ଜାତୀୟ ପଶୁ ବାଘର ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ପଦକ୍ଷେପକୁ ସ୍ୱାଗତ କରୁଛୁ । ବାଘର ସୁରକ୍ଷା କରାଯିବା ଦରକାର ତେବେ ବାଘର ସୁରକ୍ଷା କରାଯିବା ଲାଗି ଗ୍ରାମ ବସତିଗୁଡ଼ିକର ବିସ୍ଥାପନ କରାଯିବା ଯେ ନିହାତି ଜରୁରୀ ସେଥିରେ ଆମେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁନାହିଁ । ଏହି କଥା ପୂର୍ବରୁ ବହୁବାର ପ୍ରମାଣ ହୋଇସାରିଛି ଯେ, ଯେଉଁ ଅଭୟାରଣ୍ୟ ଏବଂ ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମ ବସତି ଗୁଡ଼ିକୁ ଉଲ୍ଲେଦ କରାଯାଇଛି, ସେମାନେ ପୁଣିଥରେ ନିଜର ପୂର୍ବ ସ୍ଥାନକୁ ଫେରି ଯାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବସତି ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଶିମିଳିପାଳ ଏହାର ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ଉଦାହରଣ ଅଟେ ।

ଉପଯୋଗିତା ରହିଛି, ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣରେ ଅନେକ । ଏମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶକୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବେ ଯେତିକି ଜାଣନ୍ତି ଓ ବୁଝନ୍ତି, ପାଠପଢ଼ି ଜଙ୍ଗଲକୁ ଚିହ୍ନିଥିବା ଅଧିକାରୀମାନେ ସେଭଳି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରଶିକ୍ଷିତ ବନ କର୍ମଚାରୀଙ୍କର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଜ୍ଞାନ, ଦକ୍ଷତା ଓ କ୍ଷମତା ସହିତ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ଜ୍ଞାନ ଓ ଦକ୍ଷତାର ସୁନ୍ଦର ସମନ୍ୱୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଉଦ୍ୟମକୁ ବିଶେଷ ସଫଳ କରାଇପାରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରଖିଛି । ତେଣୁ ପ୍ରଥମେ ଏହି ଆଭିମୁଖ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେବା ଉଚିତ । ଯଦି ସ୍ଥାନୀୟ ବାସ୍ତବତା ଏହାର ବିପରୀତ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ, ତେବେ

ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଆବଶ୍ୟକତା ମନୁଷ୍ୟର ଏକ ଅଧିକାର ହୋଇଥିବା ବେଳେ ଏହାକୁ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା କଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନାହିଁ । ତେବେ ଏଠାରେ ଆମେ ପସନ୍ଦ-୨ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟଲାଗି ମୂଳ ଟଙ୍କାର ପ୍ରତିଶତ (%) ଗୁଡ଼ିକୁ ବିରୋଧ କରୁଅଛୁ । ବିଶେଷ କରି ପସନ୍ଦ-୨ର (ଗ)ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ଗୋଷ୍ଠୀ ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ ଲାଗି ଜଳସେଚନ, ପିଇବା ପାଣି, ପରିମଳ, ବିଦ୍ୟୁତ୍, ଯୋଗାଯୋଗ, ଗୋଷ୍ଠୀକେନ୍ଦ୍ର, ମୂଳାକେନ୍ଦ୍ର ଆଦିର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଲାଗି ବିସ୍ଥାପିତକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଅର୍ଥର ୧୦% ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବାକୁ ବିରୋଧ କରୁଅଛୁ । କାରଣ ଏହାକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସରକାରଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ । ଯେଉଁ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଏହି ପ୍ରତିଶତକୁ ଆଇନତଃ ଜୋର ଜବରଦସ୍ତ ନେବା ଅନ୍ୟାୟ ଅଟେ । ସେହିଭଳି ଯେତିକି ପରିବାର ବିସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିବେ, ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ୧୦% ଅର୍ଥାତ୍ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ନିଆଯିବ । ଏହା କ’ଣ ନିହାତି ଜରୁରୀ ? ଯଦିବା ନିଆଗଲା ଏବଂ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଗଲା ତାହାକୁ ତଦାରଖ କରିବା ଲାଗି ସେଭଳି ଦୃଢ଼ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରତିଟି ପୁନଃ ଅଧିଧାନ କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରାମ ଲାଗି ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ସହିତ ଆଲୋଚନା ପରେ କରାଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି । ତେବେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ସେମାନଙ୍କୁ କ’ଣ ଦରକାର । ତେଣୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନାର ସ୍ଥିରୀକରଣ ଲାଗି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ସକ୍ରିୟ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରାଯାଇ ଗ୍ରାମସଭା ଜରିଆରେ ମତକୁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ଜରୁରୀ କିମ୍ବା ଜିଲ୍ଲାପାଳ ସିଧାସଳଖ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସହିତ ଏହି ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରି ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ଉଚିତ । ତା’ ନହେଲେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ ତଥା ଆକାଂକ୍ଷା ଗୁଡ଼ିକ ଏଥିରେ ଠିକ୍ ଭାବେ ପ୍ରତିଫଳିତ ନହୋଇପାରେ । ସେହିପରି ଗୋଷ୍ଠୀ ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟଲାଗି ଯେଉଁ ଟଙ୍କା ନିଆଯିବ, ସେଥିରୁ ବଳକା ହେଲେ ତାହାକୁ ଗ୍ରାମସଭାକୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏକଥା କୁହାଯାଇନାହିଁ ଯେ, ଗ୍ରାମସଭାକୁ କିଭଳି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ, କିଏ ପ୍ରଦାନ କରିବ ଏବଂ ଏହି ଅର୍ଥର

ବିସ୍ଥାପନର ସାମଗ୍ରିକ ସ୍ୱରୂପ କ’ଣ ?

ବିସ୍ଥାପନକୁ ସରକାର ସିନା କେବଳ ଜମି ବା ଘରଢ଼ିହ ଭଳି ସ୍ଥଳ ଭୋଗ ଦଖଲରୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରିବା ଅର୍ଥରେ ବୁଝିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଯାହାକୁ ବିସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ, ତା’ପାଇଁ ଏହା ଏକ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଯନ୍ତ୍ରଣା, କାରଣ ଯେଉଁ ପରିବେଶକୁ ନେଇ ତା’ର ସଂସ୍କାର, ସଂସ୍କୃତି, ମାନବୀୟ ସମ୍ପର୍କ ଓ ଜୀବନଜୀବିକା ଗଢ଼ି ଉଠିଥାଏ, ସେ ପରିବେଶକୁ ହରାଇବା ପରେ ନୂତନ ପରିବେଶ ତା’କୁ ପୂର୍ବର ସେଇ ସହଜ ଓ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଜୀବନ ଦେଇପାରେନାହିଁ, ତା’ର ଜୀବିକା ପୂର୍ବଭଳି ରହିପାରେ ନାହିଁ, ତା’ର ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଯାଏ । ଏହା ବିଶେଷତଃ ସେଇମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଶେଷ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ ଯେଉଁମାନେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶ ସହିତ ଅତି ନିବିଡ଼ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେଇ ପରିବେଶଟି ସହିତ ନିଜ ପରିଚୟକୁ ମଧ୍ୟ ଏକାମ୍ କରି ବୁଝୁଥା’ନ୍ତି ।

ତା’ ପରେ, ସରକାର ଯାହା ବି କ୍ଷତିପୂରଣ ବା ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତି, ତା’ହା ହୁଏତ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ହୁଏନାହିଁ କିମ୍ବା ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୁଏ ନାହିଁ । ବିସ୍ଥାପନ ଏକ ସ୍ୱର୍ଗକାନ୍ତର ମାନବୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ, କିନ୍ତୁ ସରକାରୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବାରମ୍ବାର ଏହାକୁ ଯେଉଁଭଳି ଅବଜ୍ଞା କରିଆସିଛି, ଗୋଟିଏ ଜନକଲ୍ୟାଣ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ତାହା ଆଶା କରାଯାଏନାହିଁ । ଏହି କାରଣରୁ ଶିମିଳିପାଳରୁ ବିସ୍ଥାପିତ ଖଡ଼ିଆମାନେ କପଟଠାରେ ଅଧିଧାନ କରିବା ପାଇଁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥିଲେ ।

ତେଣୁ ଏହି ଦିଗରେ ସତର୍କ ଦୃଷ୍ଟି ରଖାଯିବା ଜରୁରୀ । ତେବେ ଆମର ମତ ରହିବ ଯେ, ଗ୍ରାମ ବସତିକୁ ଯଦି ସେଠାରୁ ଉଠାଯାଉଅଛି, ତେବେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭୟାରଣ୍ୟ କିମ୍ବା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନର ଫେରିଫେରିଆଲ୍ ଏରିଆର ନିକଟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ କରାଯାଉ । ଯାହା ଫଳରେ ପରୋକ୍ଷ ଭାବେ ବାଘର ସୁରକ୍ଷା କରାଯାଇପାରିବ । ସେମାନେ ବନ ବିଭାଗକୁ ଶିକାରୀମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି ବାବଦରେ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବେ ଯାହା ବନ ବିଭାଗକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବ । ସ୍ଥାନୀୟ ପାରମ୍ପରିକ ଅଧିବାସୀମାନଙ୍କର କେତେକ

ବିସ୍ଥାପନ କଥା ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛି ଲୋକ ନିଜେ ହିଁ ବିସ୍ଥାପନ ମାଧ୍ୟମରେ ‘ବାହାର ଦୁନିଆ’ର ଜୀବନ ସ୍ରୋତରେ ସାମିଲ ହେବା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ କରିପାରନ୍ତି । ପରସ୍ପର ବୁଝାମଣା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ଭିତ୍ତିରେ ଏ ବିଷୟରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ହେବା ଉଚିତ । ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମକୁ ପରସ୍ପର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପିତ କରାଯିବା ଉଚିତ । ସେମାନଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକ ସରକାରୀ ସହାୟତା ତଥା ବିଭିନ୍ନ କଲ୍ୟାଣ ମୂଳକ ଯୋଜନାର ସୁବିଧା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ଯାହାକୁ ଏହି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଶିକ୍ଷା ଭଳି

କ'ଣ ବିନିଯୋଗ କରାଯିବ । ଏଭଳି ହେଲେ ପୁନଃ
ଥଇଥାନ ହୋଇଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ
ଟଙ୍କାକୁ ନେଇ ଗଣ୍ଡଗୋଳ ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ।
ତେଣୁ ଏଥିଲାଗି ସତର୍କ ରହିବା ଉଚିତ୍ ।

ପସନ୍ଦ-୨ (୬.୩.୧୨)ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ,
ଗ୍ରାମସଭା, ପୁନଃ ଥଇଥାନ ହୋଇଥିବା
ଗ୍ରାମବାସୀ, ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଏକତ୍ର କରି
ଏକ ତଦାରଖ କମିଟି ଗଠନ କରାଯିବ ଏବଂ
କିଲ୍ଲାପାଳ ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପର କ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକଙ୍କୁ
ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ ଏହି
ବିବରଣୀର ପ୍ରସ୍ତୁତି, କମିଟିର ଗଠନ,
ତଦାରଖର ପ୍ରକ୍ରିୟା କିପରି ହେବା ଉଚିତ୍ ସେ
ସମ୍ବନ୍ଧରେ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ
କରାଯାଇନାହିଁ । ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନକୁ
ତଦାରଖ କରିବା ଲାଗି ଉପଖଣ୍ଡ ସ୍ତରୀୟ କମିଟି,
କିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ କମିଟି ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ
ତଦାରଖ କମିଟି ଥିଲାବେଳେ 'ତଦାରଖ
କମିଟିର' କ'ଣ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ତାହାର
ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ବାବଦରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ସୂଚନା
ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ ।

ପସନ୍ଦ-୧ (୬.୪.୩/୬.୪.୪ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ)
ଅନୁସାରେ ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ କୃଷି ଜମି, ଘରଢ଼ିହ

ଏବଂ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଲାଗି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ସୀମା
ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ତେବେ ଏହା କ'ଣ ପାଇଁ
କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟସୀମା
ମଧ୍ୟରେ ଉପଭୋକ୍ତା କୃଷି ଜମି ଆଦି କିଣି
ନପାରିଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା କ'ଣ ହେବ ସେ
ବାବଦରେ ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନାହିଁ । କୃଷି
ଜମି କିମ୍ବା ଘର ଢ଼ିହ କିଣିବା ଲାଗି 'ବିକ୍ରେତା'ଙ୍କୁ
ଡିମାଣ୍ଡ ଡ୍ରାଫ୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି
ଏବଂ ଏହା ସମ୍ଭବ, ତେବେ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ଲାଗି
ଡିମାଣ୍ଡ ଡ୍ରାଫ୍ଟ କିଭଳି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ?

୬.୪.୬ ଅନୁସାରେ ପୁନଃ ଥଇଥାନ
କରାଯାଇଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ କଲ୍ୟାଣ
ମୂଳକ ଯୋଜନାରେ ସାମିଲ କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା
ଥିଲାବେଳେ ପସନ୍ଦ-୧ରେ ସାମିଲ ଥିବା
ବିସ୍ତାପିତ ଲୋକଙ୍କୁ ଏଥିରେ ସାମିଲ କରାଯିବା
ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇନାହିଁ । ଏହା ଏକ ଅନ୍ୟାୟ
ଅଟେ । କେବଳ ପରିବାର ପିଛା ୧୦ ଲକ୍ଷ ପ୍ରଦାନ
କରିଦେଲେ ଦାୟିତ୍ୱ ସରିଗଲା ବୋଲି
ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଯଦି ଚିନ୍ତା କରିଛି, ତେବେ ତାହା
ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଭୁଲ । ସେହିଭଳି ଉପଭୋକ୍ତାଙ୍କୁ
ମୋଟ ସହାୟତା ଅର୍ଥରାଶି ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରୁ ୧
ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ସହିତ ବାକି ୯ ଲକ୍ଷ
ଟଙ୍କାକୁ ଯୁଗ୍ମ ଆକାଉଣ୍ଟରେ ରଖାଯିବ ଏବଂ

ଉପଭୋକ୍ତା ଜମି କିଣିଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରମାଣ
ଦେଖାଇଲେ ହିଁ ଉକ୍ତ ଟଙ୍କାରୁ ଉଠାଣ କରିହେବ ।
ତେବେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଉପଭୋକ୍ତା କେଉଁ
ପ୍ରମାଣ କାହାପାଖରେ ଜମା କରିବେ ସେ
ବାବଦରେ କୁହାଯାଇନଥିବା ବେଳେ ଯଦି ଜମି
କିଣି ନପାରିଲେ ସେ ଟଙ୍କା କ'ଣ ହେବ ତାହା
ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇନାହିଁ ।

ଶେଷକଥା

କୋଣସି ଆଇନ ବା ତଦନୁରୂପ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବା
ପୂର୍ବରୁ ତା' ସମ୍ପର୍କରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର
ମତାମତ ଆହ୍ୱାନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ କେନ୍ଦ୍ର
ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଯେତିକି
ସକ୍ରିୟତା ଦେଖାଇଛି, ତାହା ସ୍ୱାଗତଯୋଗ୍ୟ
ନିଶ୍ଚୟ, କିନ୍ତୁ ଯାହା ମନେହୁଏ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଲୋକ
ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସରକାରୀ ଚିଠା ପ୍ରସ୍ତୁତିର ଦାୟିତ୍ୱରେ
ରହୁଥିବା ହେତୁ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରସ୍ତୁତି/ପ୍ରସ୍ତାବିତ
ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ସ୍ତର ଓ ଅଭିପ୍ରାୟରେ
ମଧ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହୁଛି । ଗରିବ ବନବାସୀ ଲୋକେ
ଦଶ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପାଇଲେ ତା'ର ସଦୁପଯୋଗ
କରିବା ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସହଜ ନହୋଇପାରେ
ଏବଂ ସୁବିଧାବାଦୀମାନେ ଚକ୍ରାନ୍ତ କରି
ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଟଙ୍କା ବିଭିନ୍ନ ଉପାୟରେ
ଲୁଚିନେବା ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ଭବ ତେଣୁ ସେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ
ସରକାର ଯଦି କିଛି ସତର୍କତାମୂଳକ ପଦକ୍ଷେପ
ନେବେ, ତା'ହେଲେ ଭଲ ନିଶ୍ଚୟ; କିନ୍ତୁ ସେ
ପଦକ୍ଷେପ 'ମହରଗରୁ ଯାଇ କାନ୍ତାରରେ ପଡ଼ିବା'
ଭଳି ନହେଉ । ଦଶ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇଁ
ଯେତିକି ହିସାବ କରାଯାଇଛି ଓ ସରକାରଙ୍କ
ଦାୟିତ୍ୱଚିକ୍ତ ଯଥା ସମ୍ଭବ ଶେଷ କରିଦେବାର
ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଇଛି, ତା' ନିନ୍ଦନୀୟ । ଏଭଳି
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ କଲେ ଲୋକଙ୍କ ସହଜାଗିତା ମିଳିବା
କଷ୍ଟକର ହୋଇପଡ଼ିବ ଏବଂ ବନବିଭାଗର
ବିଫଳତା ହାର ଆହୁରି ବଢ଼ିବ । ତେଣୁ ମହାକାଳ
ଫଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା ନକରି ଶ୍ରୀଫଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା କଲେ
ସମସ୍ତଙ୍କର ମଙ୍ଗଳ ହେବ, ସମସ୍ତେ ଉପକୃତ
ହେବେ ଓ ଉଦ୍ୟମଟି ମଧ୍ୟ ଶୁଭା ଓ ସମ୍ମାନ
ପାଇପାରିବ ।

ସବ୍ୟସାଚୀ ରଥ

ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା : ଅର୍ଥ ଆମଦାନୀର ବାଟ

ଗୋଟିଏ ସମୟ ଥିଲା ଯେତେବେଳେ ଜଙ୍ଗଲ ଆଡ଼େ ଘେରାଏ ବୁଲି ଆସିବା ଲାଗି ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ୁନଥିଲା । କାରଣ ଆମର ଚାରିପଟେ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ଉନ୍ନତ ପରିବେଶ ଥିଲା । ତେବେ ଜଗତୀକରଣ ତଥା ସହରୀକରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ୱାରା ଏହି ସବୁ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ନଷ୍ଟ ହେବାରେ ଲାଗିଲା । ଜଙ୍ଗଲର ପ୍ରତିଶତ କେତେ ରହିବ ତାହା ମଣିଷ ସ୍ଥିର କଲା ଏବଂ ଶେଷରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀକୁ ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଆଇନକାନୁନର ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲ ବିଛାଇଲା । ଏହି ଆଇନର ଅଧୀନରେ ଥିବା ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ, ସଂରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହେଉଥିବା ସାଧାରଣ ଜଙ୍ଗଲ, ଅଭୟାରଣ୍ୟ, ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ, ଜୈବମଣ୍ଡଳ, ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ଆଦିକୁ ଭ୍ରମଣରେ ଯିବାପାଇଁ ଏବଂ ଏହି ଭ୍ରମଣରୁ ଅର୍ଥ ତଥା ଚିକିତ୍ସା ଆଦାୟ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନଗତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରଖାଗଲା । ଏହି ଭ୍ରମଣକୁ ‘ଇକୋ ଟୁରିଜିମ୍’ ଅର୍ଥାତ୍ ‘ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ’ର ଆଖ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା । ତେବେ ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଲାଗି କୌଣସି ଆଇନଗତ ବିଧି ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ନଥିଲା, ଯାହାକୁ ପାଳନ କରି ଏହି ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚାଲିପାରିବ । ଫଳତଃ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନକୁ ଅପବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏହା ଅଣଯୋଜନାକୃତ ଏବଂ ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଭାବେ ଚାଲୁରହିଲା । ଏଥିଲାଗି ଉଦାହରଣ ଭାବେ କାହ୍ନା ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇପାରେ । ସକାଳ ୫ଟାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ୫ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ଦିର୍ଦ୍ଧ ୧୨ ଘଣ୍ଟା କାଳ ଏହି ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କ ଲାଗି ଶହଶହ ଜିପ୍ସି ଚଳାଚଳ ହୋଇଥାଏ ଓ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟର ନିଶା ଲାଗିଥାଏ । ସେତେବେଳେ ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଧିକାରୀଙ୍କର ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ କଥା ମନେ

ପଡ଼ିନଥାଏ । ବାଘର ସଂଖ୍ୟାକୁ ନେଇ ବାଦ ବିବାଦ ସତ୍ତ୍ୱେ କାହ୍ନା ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ପ୍ରବେଶ ପଥ ଖୋଲାଯାଇଛି । ପୂର୍ବରୁ ୨ଟି ପ୍ରବେଶ ପଥ ଥିଲା । ଏଥିରେ ହଜାର ହଜାର ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଯିବା ଆସିବା କରୁଥିଲେ । ଏବେ ଆହୁରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରବେଶ ପଥ ଖୋଲିବା ପରେ ଆହୁରି ଅନେକ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଯିବା ଆସିବା କରୁଛନ୍ତି । ଫଳତଃ ସେଠାରେ ବାଘ ନିଜର ସୀମା ଚଉହଦୀ ବାହାରକୁ ଚାଲି ଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଉଛି । ତେଣୁ ସେଠାରେ ମନୁଷ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ବିବାଦ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗୀୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଓ ବିଶାରଦ ମାନେ କହନ୍ତି ଯେ, ବ୍ୟାଘ୍ର ଆବାସସ୍ଥଳୀରେ ମାନବୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ବାଘ ଭୟଭୀତ ହୋଇଯାଏ; ଯାହାର କୁଫଳ ତାହାର ବଂଶବୃଦ୍ଧି ଉପରେ ପଡ଼େ, ସେହି ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ତଥା ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ନିଜର ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇବା ଲାଗି ଆପ୍ରାଣ ଉଦ୍ୟମ କରିଚାଲିଛନ୍ତି । ଏହି ଉଦ୍ୟମର କାରଣ ହେଉଛି ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ।

୨୦୦୪-୦୫ରେ ଭାରତର ୨୮ଟି ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ୧ କୋଟି ୨୯ ଲକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ବୁଲିବାକୁ ଆସିଥିଲେ । ବିଶେଷ କରି ୨୦୧୦-୧୧ ବର୍ଷରେ କାହ୍ନା ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପକୁ ୧,୬୪,୭୭୩ ଜଣ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଆସିଛନ୍ତି ଯାହା ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ତୁଳନାରେ ୨୦,୬୪୯ ଅଧିକ । ଏଥିରୁ କ୍ଷଣ ଭାବେ ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ଯେ, ଆମର ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳର ସୃଷ୍ଟି ତଥା ତାହାର ତଦାରଖ ଲାଗି କେତେ ମାତ୍ରାରେ ତପ୍ତ !

ଏହାତ ଥିଲା ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଉଦାହରଣ ମାତ୍ର । ତେବେ ମାନବର ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏହାକୁ ବୋଧହୁଏ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ ହୋଇଛି । ଯାହାର ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଭାରତରେ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ଥର ଲାଗି ଏକ ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ମତାମତ ପ୍ରଦାନ ଲାଗି ଆମନ୍ତ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ଆମେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପ୍ରକାଶ

କରିଥିବା ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ ସୁସ୍ଥ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଏବଂ ଏହା ଉପରେ ମତାମତ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ମୁଖବନ୍ଧ ଓ ଆବଶ୍ୟକତା
ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ପୂର୍ବତନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜୟରାମ ରମେଶ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ମୁଖବନ୍ଧରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତାକୁ ନେଇ ପ୍ରଥମ ଥର ଲାଗି ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ପ୍ରକାଶନ କରି ସେ ବହୁତ ଖୁସି ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଶା କରିଛନ୍ତି ଯେ, ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଦ୍ୱାରା ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଏକ ସୁସଂଗଠିତ କାର୍ଯ୍ୟପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅର୍ଥନୈତିକ ତଥା ଶିକ୍ଷା ଭିତ୍ତିକ ଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସହିତ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ସ୍ଥାନୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କୁ ଜୀବନଜୀବିକା ତଥା ଆୟର ଉତ୍ପାଦନ ଯୋଗାଇବା ସହ ସେମାନଙ୍କର ବିନା ସହଯୋଗରେ ଏହାର ସଫଳ ରୂପାୟନ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ ପଢ଼ି କରିସାରିଲା ପରେ ଆମେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କଲୁ ଯେ, ଏଠାରେ କେବଳ ଅର୍ଥ ଆଦାୟର ପ୍ରକ୍ରିୟା ବା ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସୁହାଇଥିବା ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗୁଡ଼ିକ ବାବଦରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ‘ଶିକ୍ଷା’ର କୌଣସି ବିନ୍ଦୁ ବିସର୍ଗ ନାହିଁ । ଯଦିଓ ଏହା ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି; ଏହା ଉପରେ ଭରସା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ ଦେଶରେ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ କିପରି ଚାଲିଛି ତାହା ସମସ୍ତେ ଭଲଭାବେ ଜାଣନ୍ତି । ମୁଖବନ୍ଧରେ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ଓ ସଂରକ୍ଷଣ କରିପାରିବ ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଜୀବନଜୀବିକାକୁ ପୁରଣ କରିପାରିବାର କ୍ଷମତା ରଖିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କର ବଂଶ ବୃଦ୍ଧି ଲାଗି ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନର ଭୂମିକା କ’ଣ ରହିବା ଉଚିତ ସେ ବାବଦରେ ଲେଖାଯାଇନାହିଁ । ବରଂ ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନରୁ ଆସୁଥିବା ଅର୍ଥକୁ ସଂରକ୍ଷଣ ବାବଦରେ ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି । ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନର ସଂଜ୍ଞା ମଧ୍ୟ ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ‘ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ହେଉଛି ପ୍ରାକୃତିକ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ

ଭ୍ରମଣ ଯାହା ପରିବେଶର ସଂରକ୍ଷଣ କରିବା ସହିତ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତ କରିଥାଏ ।’ ତେବେ ଆଇୟୁସିଏନ୍ (IUCN)ର ପ୍ରଦତ୍ତ ସଂଜ୍ଞା ଅନୁସାରେ ଏହା ‘ଶାନ୍ତ ପ୍ରାକୃତିକ ଅଞ୍ଚଳକୁ ପରିବେଶୀୟ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରମଣ ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ଯାଇ ଏହାକୁ ଉପଭୋଗ ଓ ପ୍ରଶଂସା କରିବା, ଯାହା ସଂରକ୍ଷଣକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରୁଥିବ, ନିମ୍ନ ପରିବର୍ତ୍ତକ ପ୍ରଭାବ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକଙ୍କର ସାମାଜିକ-ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି କରୁଥିବ’ । ଏହି ଦୁଇଟି ସଂଜ୍ଞାକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟାକଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ, ପ୍ରଥମଟି ଅପେକ୍ଷା ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଉନ୍ନତ ସଂଜ୍ଞା ଏବଂ ଅଧିକ ଉପାଦାନକୁ ବହନ କରୁଅଛି । ପ୍ରଥମଟିରେ ‘ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରମଣ’ କଥା କୁହାଯାଇଥିବା ବେଳେ ଦ୍ୱିତୀୟଟିରେ ‘ପରିବେଶୀୟ ଦାୟିତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭ୍ରମଣ’ ଏବଂ ‘ଉପଭୋଗ ଓ ପ୍ରଶଂସା’ କଥା କୁହାଯାଇଛି । ପ୍ରଥମଟିରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କର ‘ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି’ କଥା କୁହାଯାଇଥିବା ବେଳେ ଦ୍ୱିତୀୟଟିରେ ‘ସାମାଜିକ-ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି’ କଥା କୁହାଯାଇଛି । ତେଣୁ ଆଇୟୁସିଏନ୍ (IUCN) ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଦତ୍ତ ସଂଜ୍ଞାଟିକୁ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ବ୍ୟବହାର କଲେ ଉଚିତ ହୁଅନ୍ତା ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୧.୨ ଓ ୧.୪ ଅନୁସାରେ ‘ଅଣ ଯୋଜନାକୃତ ପର୍ଯ୍ୟଟନ’ କେତେକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ବହୁମାତ୍ରାରେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ କରିଥିଲା । ଏହାର କାରଣ ଥିଲା ଛତୁ ପୁଟିଲା ଭଳି ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ସୁହାଇଥିବା ସୁବିଧା ସୁଯୋଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ଏହା ମଧ୍ୟ ‘ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ’ର ସଂଜ୍ଞାର ଅର୍ଥକୁ ମାତ୍ରାଧିକ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରିଥିଲା । ଏହା ସହିତ ସ୍ଥାନୀୟ ଅଧିବାସୀ ତଥା ପରିବେଶର ସାମାଜିକ-ଅର୍ଥନୈତିକ ପରିବେଶକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା । ସେ ଯାହାହେଉ ଶେଷରେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଏହାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସହିତ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବେଳେ କେଉଁ ସବୁ ନିୟମକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୧.୫ରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ସୁରକ୍ଷା ଅଞ୍ଚଳ (community reserve) ବାବଦରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଅଞ୍ଚଳକୁ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ (ସୁରକ୍ଷା) ଆଇନ ୧୯୭୨ (ସଂଶୋଧିତ

୨୦୦୩) ଅଧୀନରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ‘ଗୋଷ୍ଠୀ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା’କୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେବାଲାଗି ଏପରି କରାଯାଇଛି । ତେବେ ଯେଉଁମାନେ ‘ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା’ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲର ସୁରକ୍ଷା, ପରିଚାଳନା ତଥା ସଂରକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ଆଇନଗତ ମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ । ଅପରପକ୍ଷରେ ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ସୁରକ୍ଷା ଅଞ୍ଚଳକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ବା ସ୍ୱୀକୃତି ଦେବାରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭାଗ କ୍ରମାଗତ ଅବହେଳା କରିଆସିଛି ।

ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଲାଗି ପରିଚାଳନା ଗତ ନୀତିନିୟମ

ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ ସଫଳ ଭାବେ ରୂପାୟନ କରିବା ପାଇଁ ସରକାର ସମସ୍ତ ଭାଗୀଦାର ଯଥା: କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର, ରାଜ୍ୟ ସରକାର, ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ, ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ସହିତ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନମାନଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିବା ଲାଗି ଲକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ସ୍ୱାଗତ ଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । ଏଣୁ ଏହି ସମସ୍ତ ଅଂଶିଦାରଙ୍କୁ ଯୋଡ଼ିବା ଲାଗି ଏକ ପରିଚାଳନାଗତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ପ୍ରସ୍ତୁତି ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ

ରାଜ୍ୟ ସରକାର ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଲାଗି ୨.୧.୧ ଅନୁସାରେ ଏକ ‘ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କୌଶଳ’ର ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବେ ଯାହା ସମ୍ପୃକ୍ତ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଅଞ୍ଚଳର ପରିବେଶ ପରିସଂସ୍କାର ସଂରକ୍ଷଣ, ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ଓ ଲାଭରେ ଭାଗିଦାରୀତା, ସ୍ଥାନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବା ପରିବେଶ ଉପଯୋଗୀ ଉତ୍ପାଦର ବ୍ୟବହାର, ସଂରକ୍ଷଣ ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ତାଲିମ ପ୍ରଦାନ, ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର ପାରିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପ୍ରଭାବକୁ ଆକଳନ ଏବଂ ତଦାବଖ କରିବା, ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନର ସୁବିଧା ସୁଯୋଗକୁ ପରିଚାଳନା ଗତ ସହାୟତା ଯୋଗାଇବା ଏବଂ ଯୋଜନା ପ୍ରସ୍ତୁତି କରିବାଲାଗି ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କର ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରାଇବା ଆଦି ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଛି ।

ଏଠାରେ ଆମର ମତ ରହିବ ଯେ, ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନର ପରିଚାଳନା ଲାଗି କୌଶଳ ନୁହେଁ ବରଂ ଏକ ନୀତି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ, ଯାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଅଞ୍ଚଳକୁ ସୁହାଉଥିବା ସହିତ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦା ବିଶେଷ କରି ଜଙ୍ଗଲ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କୁ ଜୀବନଜୀବିକା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବ । ଏହା କହିବାର କାରଣ ହେଲା କୌଣସି ‘କୌଶଳ’ କୌଣସି ‘ନୀତି’ର ଅନୁସରଣ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ‘ନୀତି’ କୌଣସି ‘କୌଶଳ’କୁ ଅନୁସରଣ କରିନଥାଏ ।

ସେହିଭଳି ୨.୧.୨ ଅଧୀନରେ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳର ସୀମା ବା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଅଞ୍ଚଳ ଯାହା ‘ଜୈବିକ ସ୍ଵର୍ଷକାତର ଜମି’ (Ecologically Sensitive Land) ଅଟେ । ତାହାକୁ ରାଜ୍ୟର ଜମିଜମା ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ତଥା ନୀତିନିୟମରେ ଆବଶ୍ୟକ ସଂଶୋଧନ ଅଣାଯାଇ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜମିକୁ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଲାଗି ବ୍ୟବହାର କରାଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି । ତେବେ ଏଠାରେ ରୁଝାପଡୁନାହିଁ ଯେ, ଜୈବିକ ସ୍ଵର୍ଷକାତର ଜମି କହିଲେ କ’ଣ ରୁଝାଏ ? ଏହାର କୌଣସି ଆଇନ ସମ୍ପର୍କ ସଂଜ୍ଞା ଅଛି କି ? ଯଦି ନାହିଁ, ତେବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କାହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ନିଜର ଜମି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଇନ ତଥା ନୀତିନିୟମର ସଂଶୋଧନ କରିବେ ? ତେଣୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏହାର ଆଇନ ସମ୍ପର୍କ ସଂଜ୍ଞାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉ । ଏହାପରେ ଅନ୍ୟ କଥା ଚିନ୍ତା କରାଯାଉ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ୨.୧.୩ରେ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କ ଲାଗି କୌଣସି ନୂତନ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ ନକରାଯିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ କୁହାଯାଇନାହିଁ ଯେ, ଏହି ସୁବିଧା ସୁଯୋଗଗୁଡ଼ିକ କ’ଣ ଏବଂ ଏହାକୁ ବ୍ୟବସାୟିକ ନା ଅଣବ୍ୟବସାୟିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ ? ଏହାଛଡ଼ା ଯଦି ଏହା ଚାଲୁରହେ, ତେବେ ଗୋଷ୍ଠୀଭିତ୍ତିକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କଥା କ’ଣ ହେବ ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୨.୧.୬ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ରାଜ୍ୟର ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ତତ୍ତ୍ଵବିଧାରକ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରିବେ ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ନିଜ ନିଜର ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଯୋଜନା କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ପରିଚାଳନା ଯୋଜନା/ବାର୍ଷିକ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ଏବଂ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ଯୋଜନାର ଅଂଶ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହେବ । ଏହା ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଞ୍ଚଳ ଆଧାରିତ ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଯୋଜନା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ, ଯାହାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ୩୧ ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୧ ସୁଦ୍ଧା ଅନୁମୋଦନ କରାଯିବ । ଏହାକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କଲେ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଞ୍ଚଳକୁ ହିଁ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଅଞ୍ଚଳ ଭାବେ କେନ୍ଦ୍ରିତ ଏବଂ ପ୍ରାଥମିକତା ପ୍ରଦାନ କରୁଅଛି । ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ତରର ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥଳୀ ଭାବେ ଚିହ୍ନିତ କରୁଅଛି । ସେହିଭଳି ଏକ ମୁଖ୍ୟ ‘ପରିବେଶ

ପର୍ଯ୍ୟଟନ କୌଶଳ’ ନୁହେଁ, ‘ନୀତି’ର ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ଯଦି ନିଜଲାଗି ଯୋଜନାମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି, ତେବେ ଗୋଳମାଳିଆ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ଏଣୁ ଏଥିଲାଗି ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୨.୧.୭ ଅଧୀନରେ ଏକ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଷ୍ଟିଅରିଂ କମିଟି ଡିସେମ୍ବର ୩୧, ୨୦୧୧ ସୁଦ୍ଧା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଅଧିକାରରେ ଗଠନ କରାଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ରହିଛି । ଏହି କମିଟିର ସଦସ୍ୟ କିଏ ରହିବେ ତାହା ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସ୍ଥିର କରିବେ । ତେବେ ଏହି କମିଟିରେ ମୁଖ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ତତ୍ତ୍ଵବିଧାରକ ସଦସ୍ୟ-ଆବାହକ ରହିବା ଲାଗି ବ୍ୟାବସ୍ଥା ଥିଲାବେଳେ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳର ବାସିନ୍ଦା, ଆଦିବାସୀ ମଙ୍ଗଳ ବିଭାଗ, ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନଙ୍କୁ ଏଥିରୁ ସାମିଲ କରାଯାଇପାରେ । ତେବେ ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ, ଆମ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁଠି ‘ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପରାମର୍ଶଦାତା କମିଟି’ ବୈଠକ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ବସିପାରୁନାହିଁ ଏବଂ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଯାହାର ଅଧିକାର, ସେଠାରେ ପୁଣି ତ୍ରୟମାସିକ ଭାବେ ବୈଠକ ବସିବ ! ଏହା ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ଲାଗିବା ସହିତ ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ଲାଗୁଛି ।

୨.୧.୯ରେ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ବାହାରେ ଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ରାଜ୍ୟ ଜମିକୁ ଜଙ୍ଗଲ କ୍ଷେତ୍ର ଜମିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଏଥିଲାଗି ସେମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା/ଅନୁଦାନ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି । ଏହି ଜମି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନରୁ ଆଦାୟ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ତେବେ ଏହା କେଉଁ ଆଇନ ତଥା ନୀତିନିୟମକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଛି ? ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଏହା ଆଇନଗତ ଜବରଦଖଲ ନୁହେଁ ତ ? ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଲାଗି ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ବାହାରର ଜଙ୍ଗଲ ଜମିକୁ ବି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରିଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ସେପରି କରାନଯାଇ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ରାଜସ୍ଵ ଜମି ଉପରେ କାହିଁକି ଦୃଷ୍ଟି ନିକ୍ଷେପ କରାଯାଇଛି ବୁଝି ହେଉନାହିଁ । ପୁଣି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ

ରାଜସ୍ୱ ଜମିକୁ କ'ଣ ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ, ତାହା ମଧ୍ୟ ଅବୁଝା ଜଣାପଡୁଛି । ଏହାଛଡ଼ା ଜମିମାଲିକଙ୍କୁ ଜମିଲାଗି କ୍ଷତିପୂରଣ ନୁହେଁ ବରଂ ଅନୁକମ୍ପାମୂଳକ ସହାୟତା ତଥା ଅନୁଦାନ କ'ଣ ପାଇଁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜମିରୁ ମାଲିକ କିଭଳି ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନରୁ ଅର୍ଥ ଆୟ କରିପାରିବେ ? ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜମି 'ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜଙ୍ଗଲ ଜମି' ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେବ କି ? ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜମି ଯଦି 'ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ (community reserve)ର ଅନ୍ତର୍ଗତ ହେଉଥାଏ, ତେବେ କ'ଣ କରାଯିବ ? ସର୍ବୋପରି କେତେ ପରିମାଣର ରାଜସ୍ୱ ଜମିକୁ ଜଙ୍ଗଲ ଜମିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯିବ, ସେ କଥା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ସମସ୍ୟା ତଥା ପ୍ରଶ୍ନ ଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ତଥା ଉତ୍ତର ରଖାଯିବା ଜରୁରୀ ।

ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ପରିଚାଳନା

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୨.୨.୧ର (୫)ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ଥାନୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ସହଭାଗୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭିତ୍ତିକ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କୌଶଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯିବ । ଏହା ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଲାଭାଂଶ

ବଞ୍ଚନ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ବାବଦରେ ସ୍ଥିରତା ଆଣିବ । ତେବେ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ କିଏ କିଭଳି ସଫଳ ରୂପାୟନ ଦେବେ, ସେ ନେଇ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ଏହା ସହିତ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କୌଶଳ, ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳର ଯୋଜନା ସହିତ ଏହା କିଭଳି ସମାନତା ଓ ମୂଲ୍ୟବୋଧତାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିବ, ସେ ନେଇ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପଦ୍ଧତି ବାବଦରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇନାହିଁ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୨.୨.୨ରେ ଯଦି କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମନୁଷ୍ୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ମଧ୍ୟରେ ସଂଘର୍ଷ ହୁଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ଅନୁକମ୍ପାମୂଳକ ସହାୟତା ବ୍ୟତୀତ ୧୫ଦିନ ମଧ୍ୟରେ କ୍ଷତିପୂରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ତେବେ ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ କାହାକୁ ଦିଆଯିବ ? ସେ ସାଧାରଣ ଗ୍ରାମବାସୀ, ପର୍ଯ୍ୟଟକ, ପର୍ଯ୍ୟଟନରେ ସହାୟତା କରୁଥିବା ଗୋଷ୍ଠୀ ନା ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଚାରୀ ? ଏହାକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରାଯିବା ସହିତ ଏହି କ୍ଷତିପୂରଣ ଅର୍ଥ କେଉଁଠାରୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ତାହାର ପରିମାଣ କେତେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନାହିଁ ।

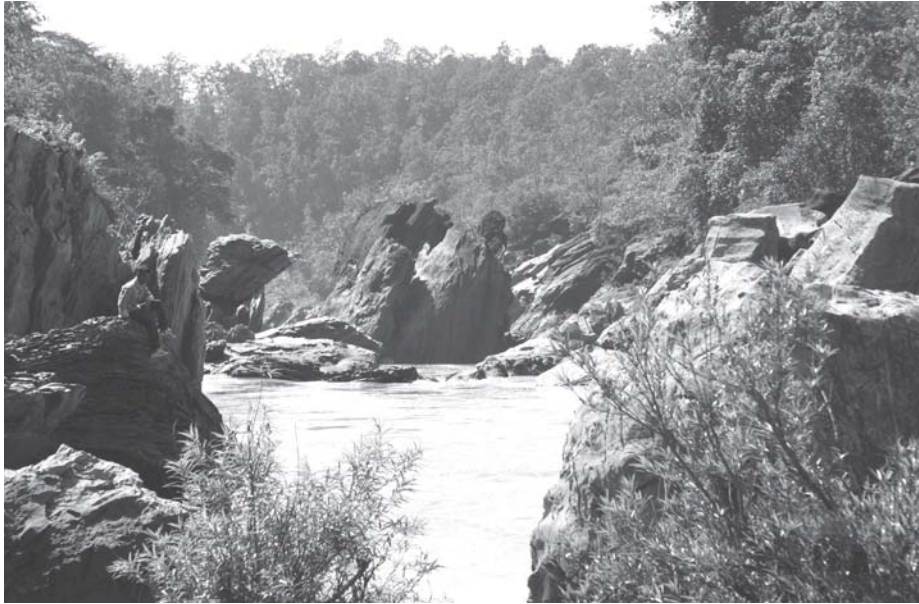
ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୨.୨.୫ରେ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳରୁ

ପୁନଃ ଅଭିଧାନ ହୋଇଥିବା ଗ୍ରାମବାସୀ ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କ୍ଷେତ୍ରରୁ ଜୀବନକୀର୍ତ୍ତିକା ତଥା ରୋଜଗାର ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ଏହା ଏକ ଭଲ ସୂଚନା ଅଟେ । ତେବେ ଏହା ପୁନଃ ଅଭିଧାନକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ମଧ୍ୟ ମନେ ହେଉଛି । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ପାଖରେ ଏଥିଲାଗି କୌଣସି ଯୋଜନା ନାହିଁ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ପୁନଃ ଅଭିଧାନ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଚାଲୁ ରହିଛି । ତେଣୁ ଏଠାରେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟକୁ ଅନୁରୋଧ ରହିବ ଯେ, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ତଥା ନୀତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇନାହିଁ, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁନଃ ଅଭିଧାନକୁ ବନ୍ଦ ରଖାଯିବା ଜରୁରୀ ଅଟେ । ସେହିଭଳି ପୁନଃ ଅଭିଧାନକୁ ଜୈବ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ସ୍ଥଳୀର ନିକଟରେ କରାଯିବା ଜରୁରୀ ଯାହା ଫଳରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି/ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇପାରିବେ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ୨.୨.୬ରେ ଆକ୍‌ବେଷ୍ଟର କମ ବ୍ୟବହାର କଥା କୁହାଯାଇଥିଲା ବେଳେ ୨.୩.୧ରେ ଆକ୍‌ବେଷ୍ଟର ବ୍ୟବହାର କରାନଯିବା କଥା କୁହାଯାଇଛି ଯାହା ପରସ୍ପର ବିରୁଦ୍ଧାଚରଣ କରୁଛି । ତେଣୁ ଏହାର ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ ।

ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଉପରୋକ୍ତ ବିଷୟକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ ଜଣାପଡୁଛି ଯେ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନକୁ ଅସ୍ତକ୍ଷରି ଜଙ୍ଗଲରୁ ଆଦିବାସୀ ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକ ବନବାସୀମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟତ୍ର ସ୍ଥାପନ କରିବେ ଏବଂ ସେଠାରେ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କରାଇବେ ଯାହା ସରକାରଙ୍କୁ ଅର୍ଥ ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଯଦି ଏହି ଚିନ୍ତା ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟରେ ଥାଏ, ତେବେ ଏହାକୁ ଭାବିଚିନ୍ତି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରନ୍ତୁ ।

◇
ସବ୍ୟସାଚୀ ରଥ
ହେମନ୍ତ ବାଗ

ଶିମିଳିପାଳ ସାରିକ୍ଷା ଅବସ୍ଥା ନଭୋରୁ

ଜାତୀୟ ପଶୁ ବାଘ ପାଇଁ ଏକଦା ସାରିକ୍ଷା ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ ସାରା ଦେଶରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧି ଅର୍ଜନ କରିଥିଲା । ହେଲେ କ’ଣ ହେଲା ଯେ କିଛି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସେଠାରୁ ଏହି ଜାତୀୟ ପଶୁଟି ଏକ ପ୍ରକାର ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇଗଲା ? ବାଘ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେବାକୁ ନେଇ ସାରିକ୍ଷାର ଅବସ୍ଥା ଯାହା ହେଲା ତାହା ଶିମିଳିପାଳରେ ନହେଉ ଏହା ଆମେ ସମସ୍ତେ ନିଶ୍ଚିତ ଚାହଁବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ରହିଛି ଶିମିଳିପାଳ । ଏହା ଦେଶର ୯ମ ବ୍ୟାପ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ଭାବେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇଛି । ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ, ଜୈବ ମଣ୍ଡଳ ଓ ଅଭୟାରଣ୍ୟର ମାନ୍ୟତା ପାଇଥିବା ଶିମିଳିପାଳର ମୋଟ ୨୭୫୦ ବର୍ଗକିମି ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରୁ ୧୧୯୫ ବର୍ଗ କି.ମି. ଅଞ୍ଚଳରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ୧୯୭୩ଠାରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଆସୁଛି । ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାପ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ପରିଚାଳନା ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୋର, ବଫର ଏବଂ ପେରିଫେରି ନାମରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ୯୩ ପ୍ରକାର ବିରଳ ଅର୍ଜିତ, ୨୧୨ ପ୍ରଜାତିର ପକ୍ଷୀ, ମଗୁସିର ପ୍ରଜାତିର ମାଛ, ବିରଳ କଳାବାଘ, ଚିତ୍ରିତ ପ୍ରଜାପତି, ଲାଲ ମୁହାଁ ମାଙ୍କଡ଼, କଥାକୁହା ଶାରୀ, ଖଇରୀ, ଭଣ୍ଡନ, ପଳପଳା, ସାଞ୍ଚୋ, ଦେଓ, ବୁଢ଼ା ବଳଙ୍ଗ ପରି ଚିରସ୍ରୋତା ନଦୀ, ଅସଂଖ୍ୟ ଝରଣା ପରି ପ୍ରାକୃତିକ ପରିସ୍ଥାରେ ଅସଂଖ୍ୟ ବଣ୍ୟ ଜୀବଜନ୍ତୁ ଓ ଆଦିମ ଜନଜାତିଙ୍କ ସହବସ୍ଥାନ ରହିଆସିଛି । ଗୋଟିଏ ସମୟରେ ଖଇରୀ ନଦୀ କୂଳରୁ ଧରାପଡ଼ି ପ୍ରାକ୍ତନ କ୍ଷେତ୍ର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ସ୍ୱର୍ଗତ ସରୋଜ ରାଜ ଚୌଧୁରୀଙ୍କ ପାଳିତା କନ୍ୟା ଭଳି ବଢ଼ି ଆସିଥିବା ବାଘରାଣୀ ଖଇରୀ ମଣିଷ-ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ସହାବସ୍ଥାନ ସମ୍ଭବର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଏବେ କିଛି ବର୍ଷ ହେଲା କେବେ ମଣିଷ-ଜନ୍ତୁ ବିବାଦ ତ କେବେ ବାଘ ଗଣନାର

ତୁଟି, କେବେ ମାଓବାଦୀଙ୍କ ନାମରେ ମାଫିଆ ରାଜ ତ କେବେ ଚୋରା କାଠ ଓ ଜନ୍ତୁ ଶିକାର ଭଳି ଅଘଟଣ ଶିମିଳିପାଳର ମର୍ଯ୍ୟଦା ଉପରେ କଳା ବୋଲିବାରେ ଲାଗିଛି । ବନ ବିଭାଗ ଏହାକୁ ପ୍ରତିହତ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ନେବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ପ୍ରତିରକ୍ଷାତ୍ମକ ଭୂମିକା ନିର୍ବାହ କରି ଚାଲିଥିବାରୁ ସ୍ଥିତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁନାହିଁ । ସଂପ୍ରତି ବାଘ ଗଣନାକୁ ନେଇ ବିତର୍କ ଚାଲିଛି । କ୍ୟାମେରା ଗ୍ରାପିଙ୍ଗକୁ ନେଇ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପରସ୍ପରକୁ ଚାଲେଞ୍ଜି କରିବା ଭଳି ସ୍ଥିତିକୁ ଆସିଯାଇଛନ୍ତି । ଓ଼ାଇଲୁ ଲାଇଫ୍ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ (ଡବ୍ଲୁଆଇଆଇ) ଶିମିଳିପାଳର ୩୦ଟି ବଛା ବଛା ସ୍ଥାନରେ ୬୦ଟି କ୍ୟାମେରା ଲଗାଇ ଶିମିଳିପାଳରେ ୨୦ଟି ବାଘ ଥିବା ଦର୍ଶାଇଥିବା ବେଳେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏହାକୁ ଖଣ୍ଡନ କରିଛନ୍ତି । ୨୦୦୮ରେ କ୍ୟାମେରା ଗ୍ରାପିଙ୍ଗରେ ଧରାପଡ଼ିଥିବା ଶିମିଳିପାଳର ୨୦ଟି ବାଘକୁ ୨୦୦୯ରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ୬୧ ଥିବା ପର୍ଲମାର୍ଗ (ପାଦଚିହ୍ନ) ସର୍ତ୍ତେକୁ ବିଶ୍ୱାସକୁ ନେଇଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏକ ଲିଖିତ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ ରାଜ୍ୟ ବିଧାନ ସଭାରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ଶିମିଳିପାଳରେ ବାଘ ହ୍ରାସ ପାଇନାହାନ୍ତି । ସମୁଦାୟ ୬୧ଟି ବାଘଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ଶିମିଳିପାଳରେ ରହିଛି । ସେଥିରୁ ୧୬ଟି ପୁରୁଷ, ୩୧ଟି ମାଳ ଏବଂ ୧୪ଟି ଶାବକ ବୋଲି ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । ଅପର ପକ୍ଷରେ ପରିବେଶବିତ୍ ବିଶ୍ୱଜିତ ମହାନ୍ତି ୨୦୦୪ରୁ ୨୦୦୯ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶିମିଳିପାଳରୁ ୪୦ଟି ବାଘ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେବା ସଂପର୍କରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠାଇଛନ୍ତି । ଶିମିଳିପାଳରେ ପ୍ରକୃତ ବାଘ ସଂଖ୍ୟାକୁ ନେଇ ଟଣା ଓଟରା ଚାଲିଥିବା ବେଳେ ବାଘ ବସତି ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାମାନଙ୍କୁ ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ସମୟ ଦେବାକୁ ପଡ଼ୁଛି । ବାଘ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପର କୋର୍ ଯୋଜନାରେ ଥିବା ୪ଟି ଗାଁକୁ ବାସଭ୍ୟୁତ କରାଯିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ୧୯୯୬ ମସିହାରୁ

ଶିମିଳିପାଳରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଏଥିରୁ ଶତ ପ୍ରତିଶତ ସଫଳତା ମିଳିପାରିନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କବାଟ ଘାଇ ଓ ଜେନା ବିଲ ଗାଁରୁ ୨୯ଟି ପରିବାରକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଯାଇ ଯଶିପୁର ପଞ୍ଚାୟତ ସମିତି ଅଧୀନ କପଣ୍ଡଠାରେ ପୁନର୍ବସତି କଲୋନୀରେ ଥଇଥାନ କରାଯାଇଥିଲା ପରେ ପୁଣି ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କବାଟଘାଇ ଗ୍ରାମର ଅବଶିଷ୍ଟ ୨୯ଟି ଖଡ଼ିଆ ଜନଜାତିର ପରିବାର ଓ କୋହୁ ସଂପ୍ରଦାୟର ୨୦ଟି ପରିବାରକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଇ ଉଦଳା ସର୍ତ୍ତଭିଜନସୁ ଆମଡିହା ପୁନର୍ବସତି କଲୋନୀରେ ଥଇଥାନ କରାଗଲା । କିନ୍ତୁ ପୁନର୍ବସତି କଲୋନୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆବଶ୍ୟକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦିଆନଯିବାରୁ କପଣ୍ଡ କଲୋନୀର କିଛି ପରିବାର ପୁଣି ଗୁଡୁଗୁଡ଼ିଆ ପଞ୍ଚାୟତର ବାରିଗାଁକୁ ଚାଲିଆସି ୨୨ଟି ଅସ୍ଥାୟୀ ଘର ନିର୍ମାଣ କରି ରହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

ଶିମିଳିପାଳର ଜଳବାୟୁ ଓ ପାରିବେଶିକ ପରିସ୍ଥା ଜାତୀୟ ପଶୁକୁ ସୁହାଇ ଆସିଥିବା କୁହାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଏଠାରେ ଏହି ପଶୁଟିର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ନଘଟିବା କାରଣକୁ ନେଇ ଚର୍ଚ୍ଚା ଯୋଗୁ ଧରିଛି । ଅପରପକ୍ଷରେ ଶିମିଳିପାଳରେ ବାଘ ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇନଥିବା ତତ୍ତ୍ୱାଳୀନ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନବୀନ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିଧାନସଭାରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । କ୍ୟାମେରା ଗ୍ରାପିଙ୍ଗରେ ଶିମିଳିପାଳର ସମସ୍ତ ସ୍ଥାନରୁ ବାଘ ଆକଳନ ଉଦ୍ୟମ ହୋଇନଥିବା ବିଭାଗ କହୁଥିବା ବେଳେ ଓ଼ାଇଲୁ ଲାଇଫ୍ ଇନଷ୍ଟିଚ୍ୟୁଟ ଅଫ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ଶିମିଳିପାଳରେ ୨୦ଟି ବାଘଥିବା କଥା କହୁଛି । ବିଗତ ଏକ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଶିମିଳିପାଳ ମଧ୍ୟରେ ୧୮ ହାତୀକୁ ହତ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ଜଣା ପଡୁଥିବା ବେଳେ ବାଘ ମୃତ୍ୟୁକୁ ନେଇ କୌଣସି ସଂଖ୍ୟା ଜଣାପଡ଼ିନାହିଁ ପୁଣି ଏତେ ବାଘ ଶିମିଳିପାଳ ଜଙ୍ଗଲରୁ କୁଆଡ଼େ କେମିତି ହଜିଗଲେ, ନା ଗଣତିରେ ତୁଟି ରହିଲା କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ଗଣନାକାରୀମାନେ ଭୁଲ୍

ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ତା'ର ବିଶଦ ଓ ନିରପେକ୍ଷ ଅନୁଧ୍ୟାନ ହେବା ଦରକାର ।

ବାଘ ଗଣନା ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛନ୍ତି । ବହୁ କର୍ମଚାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟର ବୈଷୟିକ ଅନୁଷ୍ଠାନ ଓ ବିଶେଷଜ୍ଞମାନଙ୍କ ସହାୟତା ନିଆଯାଇଛି । ଆବଶ୍ୟକ ସାଜ ସରଜାମ କ୍ରୟ କରି ରଖାଯାଇଛି । ମାସ ମାସ ବ୍ୟାପୀ ଗଣତି ଓ ବିଶ୍ଳେଷଣ ପରେ ଯେଉଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ବାହାରିଛି ତାହା ଚିନ୍ତା ଜନକ ଓ ବିପ୍ଳୟପ୍ରଦ ହେଉଛି । ବାଘ ସଂଖ୍ୟା ବହୁ କି କମ୍ ସେଥିରେ ସାଧାରଣ ବନବାସିନ୍ଦାମାନେ ଉଦ୍‌ବେଗ ପ୍ରକାଶ କରୁନାହାନ୍ତି । ବହୁ କାଳରୁ ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଲରେ ବାଘ ଭାଲୁ ହାତୀଙ୍କ ସହ ମିଶି ରହିଛନ୍ତି । ବାଘ-ମଣିଷ ବିବାଦ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଶିମିଳିପାଳରେ ଏକ ସୀମା ଭିତରେ ରହିଛି । ଗାଁମାନଙ୍କରେ ପଶି ଧନ ପ୍ରାଣ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ଭଳି ଘଟଣା ଶିମିଳିପାଳରେ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ଗଣି ହେବ କିନ୍ତୁ ବାଘ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ଭିତରେ ଜନବସତି ନରହୁ ଏକଥା ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ପ୍ରଥମରୁ ହିଁ କହିଆସିଛି । ୧୯୭୩ ମସିହାରେ ଶିମିଳିପାଳକୁ ଦେଶର ୯ମ ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ ଭାବେ ମାନ୍ୟତା ମିଳିବା ପରଠାରୁ ବନ କର୍ମଚାରୀମାନେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାମାନଙ୍କ ଜୀବିକାର୍ଜନ ପ୍ରତି ଆଖି ବୁଜି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଇନରେ କଟକଣାମାନ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇ ବନ ବାସିନ୍ଦା ମାନଙ୍କୁ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀର ଶତ୍ରୁ ଭାବେ ପ୍ରତିପାଦିତ କରାଇବାର ପ୍ରୟାସ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ୨୭୫୦ ବର୍ଗକିମି ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଶିମିଳିପାଳର ୧୧୯୪.୭୫ ବର୍ଗକିମି କୋର ଅଞ୍ଚଳର କବାଟଘାଟ, ଜେନାବିଲ, ବକୁଆ ଆଦି ୪ଟି ଗ୍ରାମରେ ଜନବସତିକୁ ଉଠାଇଦେବା ପାଇଁ ବିଭାଗୀୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି କିଛିକାଶରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇଛି । ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପ ପକ୍ଷରୁ ଶିକାର ନିରୋଧ ପାଇଁ ବ୍ୟାପକ ଅର୍ଥ ବ୍ୟୟ କରାଯାଇଛି । କାରୁ ଲେଖା ପ୍ରଚାରପତ୍ର ସଭାସମିତିରେ କୋଟି କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରାଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ଶିମିଳିପାଳରେ ଅଖଣ୍ଡ ଶିକାରକୁ ପ୍ରତିହତ କରାଯାଇପାରିନାହିଁ । ୨୦୧୧ ବର୍ଷରେ ଶିମିଳିପାଳରୁ ୨୦୦ ଶିକାରୀଙ୍କୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିବା ଏ ତଥ୍ୟକୁ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ କରିଛି । ପ୍ରତିବର୍ଷ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ସାତରୁ ସତୁରୀ ବର୍ଷର ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଜଙ୍ଗଲକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ବନ ବିଭାଗ

ଅଭିଯୋଗ କରିଆସିଛି । ଏ କଥାରେ ଆଦୌ ସତ୍ୟତା ନଥିବା ଗୁଡୁଗୁଡ଼ିଆର ପ୍ରାକ୍ତନ ସରପଞ୍ଚ ଅଖିଳ ନାୟକ କହନ୍ତି । ଶିକାରୀ ଦମନ ପାଇଁ ଆର୍ଥିକ ସହାୟତା ମିଳିବ ବୋଲି ବନ ବିଭାଗ ଏପରି ପ୍ରଚାର କରୁଛି ବୋଲି ଶିମିଳିପାଳର ବନ ବାସିନ୍ଦାମାନେ ଗୁରୁତର ଅଭିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ।

ଶିମିଳିପାଳ ପରିବେଶ ଓ ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ ଉପରେ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପର ଗବେଷକମାନେ ବହୁ ସନ୍ଦର୍ଭ ଲେଖିଛନ୍ତି । ହାତୀ, ବାଘ, କୁସୀର, ପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଉପରେ ୨୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନିବନ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତି କରାଯାଇଛି ।

ଶିମିଳିପାଳର ଗବେଷକମାନଙ୍କ ଉଚ୍ଚକୋଟିର ନିବନ୍ଧ ପାଇଁ ୧୯୯୯ ମସିହାରେ ଓ୍ୱାଲୁ ଓ୍ୱାଇଡ୍ ଫଣ୍ଡ ପକ୍ଷରୁ ଟାଇଗର କଞ୍ଜରଭେଦନ ଆଡ଼ାଡ଼ି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ୧୯୮୦ରେ ଗବେଷକମାନେ ଶିମିଳିପାଳ ବ୍ୟାଘ୍ର ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପାଞ୍ଚଳରେ ମଣିଷ-ବାଘ ସଂପର୍କକୁ ନେଇ ଉଚ୍ଚକୋଟିର ନିବନ୍ଧ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିବା ଜଣାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଏହାକୁ କେହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲଗାଇବାକୁ ଚାହଁନାହାନ୍ତି । ୧୯୭୩ ପୂର୍ବରୁ ବାଘ ସଂଖ୍ୟା ୨୦ରୁ କମ୍ ଥିଲା ଏବେ ୬୧ରେ ପହଞ୍ଚିଥିବା କୁହାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଅତୀତରେ ବାଘ ଆମ ଗାଁ ନିକଟରେ ହେଙ୍ଗାଳ ମାରୁଥିଲା ଏବେ ବିଗତ ୨୦ ବର୍ଷ ହେଲା ବାଘର ଛାଇ ସୁଦ୍ଧା ଦେଖି ପାରୁନୁ ବୋଲି ଖେଜୁରୀ, କନ୍ଦିବିଲ, ବଡ଼ ନାଶିରା, ସାନ କାଶିରା କବାଟଘାଟ, କୁସୁମୀ, ବାରିଗାଁ, ଲେଞ୍ଜ ଘଷରା, ବିଲା ପଘାର ଗ୍ରାମବାସୀମାନଙ୍କ ସହ ଆଲାପ ଆଲୋଚନାକୁ ଜଣାଯାଇଛି ।

ଶିମିଳିପାଳର ଅସ୍ତକୁଅଁର, ବରେହିପାଣି ଓ ଗୁଡୁଗୁଡ଼ିଆ ପଞ୍ଚାୟତର ୬୫ ଖଣ୍ଡ ଗ୍ରାମ ରାସ୍ତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଥିବାରୁ ବର୍ଷା ଋତୁ ୪ମାସ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହୋଇପଡ଼େ । ସେହି ସମୟରେ ବାହାର ରାଜ୍ୟର ଶିକାରୀ ଓ କାଠ ମାଫିଆମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ାଇ ଧରିବାରେ ବନବିଭାଗ ପାଖରେ ଆଦୌ ବିକଳ ବ୍ୟବସ୍ଥା କିଛି ହିଁ ନାହିଁ । ଦେଓ ନଦୀରେ ମଧ୍ୟମ ଜଳସେଚନ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମାଣ, ପ୍ରତି ୧୦ବର୍ଷରେ ଶିମିଳିପାଳରେ ପାଖାପାଖି ୧୫୦୦ରୁ ଅଧିକ ଜନସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧିର ଚାପ, ଆନ୍ଧ୍ର ରାଜ୍ୟ ସୀମା ହୋଇଥିବାରୁ ବହିରାଗତ

ଶିକାରୀ ଓ କାଠ ମାଫିଆ ମାନଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶିକାର, କଟକଣା ଥିବାରୁ ବିକାଶମୂଳକ ଭିତ୍ତିଭୂମି ନିର୍ମାଣରେ ଶିଥିଳତା ଫଳରେ ସ୍ଥାନୀୟ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ, ବନ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଗଠନ ପ୍ରତି ନଜର ଅଯାଜ କାରଣରୁ ଶିମିଳିପାଳ ଶୋଷିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ବାଘ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରକଳ୍ପର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନେ ନିଜକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଫର୍ଦ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଅନୁଦାନ ପଛରେ ଦୌଡ଼ୁଥିବା ହିଁ ଅନୁଭୂତ ହେଉଛି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ହେଉଛି । ଜନ-ଜନ୍ତୁ ସଂପର୍କରେ ସୁଧାର ଆଣିବା ପାଇଁ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ସହଭାଗିତା ଯେପରି ରହିବା କଥା ତାହା ରହୁନାହିଁ । ଯଦି ବନ ବିଭାଗ ଆମକୁ ଜନ୍ତୁ-ଶିକାରୀ ବୋଲି ସର୍ବଦା ସନ୍ଦେହ କରିବ ତେବେ ଆମେ କାହିଁକି ବା ସେମାନଙ୍କ କଥାରେ ଦୌଡ଼ିବୁ ବୋଲି କେତେକ ଗ୍ରାମବାସୀ ଖୋଲା ଖୋଲି କହୁଥିବା ଜଣାଯାଇଛି ।

ଶିମିଳିପାଳ ଅଭୟାରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସଡ଼କ ଓ ଯୋଗାଯୋଗ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଯାହା ବନ ବିଭାଗର ଯାନ ସଂଖ୍ୟା ଓ କ୍ଷେତ୍ରୀୟ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯାହା ସେଥିରେ ଆନ୍ତଃରାଜ୍ୟ ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ଶିକାରୀମାନଙ୍କୁ କାରୁ କରିବା କାଠିକର ପାଠ ହୋଇଛି । ୧୯୮୦ ପରଠାରୁ ଶିମିଳିପାଳର ଘଞ୍ଚତା ଓ ସାନ୍ଧ୍ରତା ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ କ୍ଷୟ ହୋଇଛି ।

ଜଳ ବିଭାଜିକା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ହାତକୁ ନିଆନଯିବା ପରେ ଶିମିଳିପାଳରୁ ପ୍ରବାହିତ ଖଇରୀ ନଦୀ ତାର ଗତିପଥ ବାରମ୍ବାର ବଦଳେଇବାରେ ଲାଗିଛି । ଅନେକ ଝରଣା ମୃତ ହେଲାଣି । ଘଞ୍ଚତା ହ୍ରାସ ପାଇବାରୁ ଆର୍ଥିକମି ସଙ୍କୁଚିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ହାତୀ ଓ ବାଘ ଚଲାପଥ ଅବରୋଧ ହେବା ସହ ବାସସ୍ଥଳୀଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅଧିକୃତ ହେଉଛି । ସ୍ଥାନୀୟ ବନବାସିନ୍ଦା ମାନଙ୍କ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ତ ଦୂରର କଥା ଓଲଟା ବିକାଶ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଉପରେ ଅଙ୍ଗୁଣ ଲଗାଉଥିବାର ନଜିର ରହିଛି । ଏପରି ହେଲେ ବାଜିଥିବା ବାଘ ଗୁଡ଼ିକ 'ସାରିସ୍ତା' ପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବାର ଆଶଙ୍କା ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଇଛି ।

ଦିଲ୍ଲୀପ ସୁରୁଦ୍ଧି

ପ୍ରଗତି ଅଭିମୁଖେ ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ

ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ୨୪ଟି ଜିଲ୍ଲାରେ ଜିଲ୍ଲାସ୍ତରୀୟ ସଙ୍ଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଙ୍ଗଲ ଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦର ଦେଖାଶୁଣା କରିବା ସାଙ୍ଗକୁ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା, ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଅଧିକାର, ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁକୁ ରୋକିବା, ବେଆଇନ୍ ଗଛକଟାକୁ ବିରୋଧ, ପଶୁ ସମ୍ବଳର ସୁରକ୍ଷା, ବିଲୁପ୍ତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ପକ୍ଷୀ, ଗୁଳ୍ମଲତା, ବୃକ୍ଷ, ଜଳ ସମ୍ପଦର ସୁରକ୍ଷା, କୃଷିର ପ୍ରସାର, ଲୋକାଭିମୁଖୁ ଜଙ୍ଗଲ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ ପାଇଁ ଜନ ଓକିଲାତି ତଥା ମାନବ ଅଧିକାର ଉପରେ ବହୁ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସୁଥିବା ବେଳେ, ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ, ରାଜ୍ୟ ମଞ୍ଚର ସଭ୍ୟ ସଂଗଠନ ରୂପେ ଚଳିତ ବର୍ଷ ତାର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ କାର୍ଯ୍ୟମାନ ସମ୍ପାଦନ କରିପାରିଛି ।

ଆଣିବା ପାଇଁ ସାରା ଜିଲ୍ଲାକୁ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ୧୬ଟି ଜୋନ୍‌ରେ ବିଭାଜନ କରିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜୋନ୍‌ରେ ୦୩ରୁ ୦୫ଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତକୁ ସଂଲଗ୍ନ କରିଛି ।

ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ କ'ଣ ଓ କାହିଁକି ?

ଆମ ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ମୋଟ ୬୦ଟି ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଗ୍ରାମ କମିଟି ଗୁଡ଼ିକୁ ୧୬ଟି ଜୋନ୍ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରାଯାଇଅଛି । ପ୍ରତି ଜୋନ୍‌ରୁ ୨ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ମୋଟ ୩୨ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନିମନ୍ତ୍ରିତ ୮ଜଣ ସଦସ୍ୟ ଏହିପରି ମୋଟ ୪୦ଜଣଙ୍କୁ ନେଇ ମହାସଂଘ ଗଠିତ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଣପତି ପ୍ରଧାନ ସଭାପତି ଥିବାବେଳେ ସଂପାଦକ ଦାୟିତ୍ୱରେ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ନାଏକ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ୪୦ଜଣିଆ ପ୍ରତିନିଧି ମଣ୍ଡଳ ସାରା ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ୧୬ଟି ଜୋନ୍ ଅନ୍ତର୍ଗତ

ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କମିଟି ମାନଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷାକରି ଜଙ୍ଗଲର ସ୍ତ୍ରୀୟତା, ଅଭିବୃଦ୍ଧି, ବିବାଦ ସମାଧାନ, ସୀମା ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ, ଜଙ୍ଗଲ ନିଆଁକୁ ରୋକିବା, ପଶୁ ସମ୍ବଳର ସୁରକ୍ଷା ଦେବା, ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦର ସୁବିନିଯୋଗ କରିବା, ବନ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହଯୋଗ କରିବା, ଜଙ୍ଗଲ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ବିନିଯୋଗ ହେଉଥିବା ବିଦେଶୀ ରଣ ଅର୍ଥର ସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଓ ସମୀକ୍ଷା କରିବା, ଚୋରାକାଠ ଚାଲାଣ ରୋକିବା ଇତ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟରେ ସହଯୋଗିତା କରିଆସୁଥିବା ବେଳେ ସମୟକୁ ସମୟ ସରକାରଙ୍କର ବିଜ୍ଞପ୍ତି/ ଘୋଷଣାନାମା/ଆଇନ ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଗାଁ ସ୍ତରରେ ପହଞ୍ଚାଇବା କାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ । ଗାଁ ସ୍ତରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଜୋନ୍ ତଥା ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ନେଇ ବୈଠକ ମାନ ବସିଥାଏ । ବାର୍ଷିକ ସାଧାରଣ ଅଧିବେଶନରେ ଖୋଲା ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ପରିଚାଳନାଗତ ତ୍ରୁଟି ଗୁଡ଼ିକର ସୁଧାର ଅଣାଯିବା

ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ ସମ୍ପର୍କରେ

ଆମ ରାଜ୍ୟର ୩୦ ତମ ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଛୋଟ ଜିଲ୍ଲା ଦେବଗଡ଼ ଅଟେ । ବାରକୋଟ, ରିଆମାଳ ଓ ତିଳେଇବଣି ଏହିପରି ମୋଟ ୦୩ଟି ବ୍ଲକ୍‌ର ୬୦ଟି ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତ ଏବଂ ୮୬୬ଟି ଗ୍ରାମକୁ ନେଇ ଏହି ଜିଲ୍ଲା ଗଠିତ । ଗାଁ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଜଙ୍ଗଲକୁ ପାଳିକରି ହେଉ ଅଥବା ଜଗୁଆଳୀ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ନଜରରେ ଜଗାରଖା କରି ଆସୁଥିବା ଗାଁ ସଂଖ୍ୟା ୭୧୫ ଅଟେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ଆମ ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ ସହିତ ସାମିଲ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ୪୬୫ ଅଟେ । ମହାସଂଘ ତାର ସାଙ୍ଗଠନିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମାଧ୍ୟମରେ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କରି ଆସୁଥିବା ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ସହ ଯୋଗାଯୋଗ ଓ ପରିଚାଳନାଗତ ଶୃଙ୍ଖଳା

ସହିତ ନୂତନ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ/କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିର ସଭ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ/ଲୋକାଭିମୁଖୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ରଣ କୌଶଳ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥାଏ । ମହାସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିର ବୈଠକ ପ୍ରତି ତିନି ମାସରେ ୧ଥର ବସିଥାଏ ଓ ଏହାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗୁଡ଼ିକ “ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଆମ ଖବର” ତ୍ରୟୋମାସିକ ପତ୍ରିକା ମାଧ୍ୟମରେ ସମସ୍ତ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଯାଇଥାଏ ।

ଏତଦ୍ବ୍ୟତୀତ ମହାସଂଘର ସଂପର୍କ ରାଜ୍ୟର ୨୪ଟି ଜିଲ୍ଲା ସହିତ ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ରହିଆସିଅଛି । ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାରେ ଦେଖା ଦେଉଥିବା ଜ୍ୱଳନ୍ତ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକର, ଆଶୁ ସମାଧାନ ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ, ନୂତନତ୍ୱ ଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ବା କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀ ଉପରେ ଅନୁଧ୍ୟାନ ଇତ୍ୟାଦି ପାଇଁ ମହାସଂଘ-ମହାସଂଘ-ମଞ୍ଚ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ରହିଆସିଅଛି । ଏହି ବୈଠକରେ ବନ ସଂରକ୍ଷଣ ସମିତି ଗୁଡ଼ିକ ଜରିଆରେ ବନ ବିଭାଗ ଯେଉଁ ଅର୍ଥ/ପୁଞ୍ଜି ବିନିଯୋଗ କରି ବନର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ବିଭିନ୍ନ ଉନ୍ନୟନ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ, ତାକୁ ମଧ୍ୟ ମହାସଂଘର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ତଥା ଗ୍ରାମବାସୀ ସମୀକ୍ଷା କରିଥାଆନ୍ତି । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ସୂଚନା ଅଧିକାର ଆଇନ ବଳରେ ସୂଚନା ଫର୍ମ ବ୍ୟବହାର କରି ସ୍ପଷ୍ଟତା ଆଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ମାଲିରୁଆ, ସିଆରିମାଲିଆ, ଭାଲୁଚବା, ବାଘମୁଣ୍ଡା, କନ୍ତାପାର ଇତ୍ୟାଦି ସହିତ ଜିଲ୍ଲାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବନ ସଂରକ୍ଷଣ ସମିତି ସଠିକ୍ ଭାବେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି । ଫଳ ସ୍ୱରୂପ କେଉଁଠି ହିସାବ ନଥିବା ଅର୍ଥ ଫେରସ୍ତ ହୋଇଛି ତ ଆଉ କେଉଁଠି ବଳକା ଅର୍ଥର ସୁବିନିଯୋଗ କରାଯାଇଅଛି ।

କୋନ୍ ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକ

ଗ୍ରାମ ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକର ନିର୍ଯ୍ୟାସକୁ ଭିତ୍ତିକରି କୋନ୍ ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥାଏ । ୨୦୧୦ ବର୍ଷରେ ସର୍ବମୋଟ ୩୪ଟି କୋନ୍ ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଯାଇଅଛି । ଏଥିରେ ୩୭୫ ଗ୍ରାମର ମୋଟ ୧୯୬୫ ଜଣ ମହିଳା ତଥା ପୁରୁଷ ପ୍ରତିନିଧି ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ବୈଠକରେ

ମୁଖ୍ୟତଃ ବିବାଦ ସମାଧାନ ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ସରକାରୀ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା ସାଙ୍ଗକୁ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନାର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ତଥା କୌଶଳ ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲା ତଥା ଜିଲ୍ଲା ବ୍ୟତୀତ ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ସଫଳ ଉଦାହରଣମାନ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ମନରେ ନୂତନ ଉତ୍ସାହ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ତତଃ ୨ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ପ୍ରତି କୋନ୍ ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକରେ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ଗାଁ ସ୍ତରରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ଖାତା ପତ୍ରର ସୁଧାର ଆଣିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଥାଏ । ବନ ବିଭାଗର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଉପରୋକ୍ତ ବୈଠକଗୁଡ଼ିକରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରାୟତଃ ୯୫ଭାଗ ବୈଠକରେ ସେମାନଙ୍କର ଅନୁପସ୍ଥିତି ପରିଲକ୍ଷିତ କରାଯାଇଛି ।

କ୍ଲଷ୍ଟର ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକ

କୌଣସି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମସ୍ୟା ଅଥବା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷ୍ପତ୍ତିର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଉପଲବ୍ଧ କରି କ୍ଲଷ୍ଟର ସ୍ତରୀୟ ବୈଠକ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଇଥାଏ । ଚଳିତ ବର୍ଷ ମୋଟ ୦୫ଟି କ୍ଲଷ୍ଟରସ୍ତରୀୟ ବୈଠକର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥିଲା ଯେଉଁଠି ସ୍ୱର୍ଗତ କଳାକାର ସୁନାଙ୍କ ପରିବାର ପାଇଁ ନ୍ୟାୟୋଚିତ କ୍ଷତି ପୂରଣ ଦାବୀ ଜଣାଇବାର ଏକ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ମତାମତ ଲୋଡ଼ା ଯାଇଥିବା ବେଳେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାର ପାଇଁ ଦାବୀ ଫର୍ମ କମା ଦେବାପାଇଁ ଏକ ବ୍ୟାପକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଂପର୍କରେ ସଚେତନତା ସୃଷ୍ଟି କରାଯିବାର ସୁଯୋଗ ଅଣାଯାଇଥିଲା । ଏତଦ୍ବ୍ୟତୀତ ଜିଲ୍ଲାରେ ବିଭିନ୍ନ ବନ ସଂରକ୍ଷଣ ସମିତି ଜରିଆରେ ବିଦେଶୀ ରଣ ଅନୁଦାନର ବିନିଯୋଗ କରିବାରେ ବନ ବିଭାଗର ମନମୁଖୀ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିରୋଧ କରାଯାଇ ବାସ୍ତବ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଯାହା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ଉଲ୍ଲିଖିତ ସେହି ସଂପର୍କରେ ଅବଗତ କରାଯାଇଥିଲା ।

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ବୈଠକ

ମହାସଂଘର ଏକ ୪୦ଜଣିଆ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ତିନିମାସ ଅନ୍ତରେ ଜିଲ୍ଲାର

ଜଳ, ଜମି, ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପର୍କିତ ପ୍ରମୁଖ ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକର ଆଶୁ ସମାଧାନ ପାଇଁ ତଥା ମହାସଂଘର ସାଙ୍ଗଠନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ଦୂରାନ୍ୱିତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ଏହି ବୈଠକର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥାଏ । ମହାସଂଘର ସଭାପତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଣପତି ପ୍ରଧାନ ଏବଂ ସଂପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପ୍ରସନ୍ନ ନାଏକ ଏହି ବୈଠକକୁ ପରିଚାଳିତ କରିଥାନ୍ତି ।

ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ର୍ୟାଲି

ଜିଲ୍ଲାବାସୀଙ୍କ ବୃହତ୍ତର ସ୍ୱାର୍ଥ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଜିଲ୍ଲା ତଥା ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ପାଇଁ ଓ ଲୋକାଭିମୁଖ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ ସକାଶେ ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରରେ ର୍ୟାଲି ବା ଶୋଭାଯାତ୍ରାର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥିରେ ସାଧାରଣତଃ ଜନ ସାଧାରଣ ତାଙ୍କର ନିଜର ସମସ୍ୟାକୁ ଏକାଠି ହୋଇ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥାନ୍ତି ଓ ନିଜର ଦାବୀକୁ ଜିଲ୍ଲା ତଥା ରାଜ୍ୟ ପ୍ରଶାସନକୁ ଜଣାଇଥାଆନ୍ତି । ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାରେ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ ଥିବା ପୁରୁଷ ତଥା ମହିଳାମାନଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଜଙ୍ଗଲର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏବଂ ଶହୀଦ ହୋଇଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷାକାରୀ ସ୍ୱର୍ଗତ କଳାକାର ସୁନାଙ୍କ ଶୋକ ସନ୍ତପ୍ତ ପରିବାର ବର୍ଗଙ୍କୁ ନାୟୋଚିତ କ୍ଷତିପୂରଣ ଦାବୀ ନେଇ ଦେବଗଡ଼ଠାରେ ଏକ ବିଶାଳ ସମାବେଶ ହୋଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ବିଷୋଭ ପ୍ରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରତିବାଦ ଓ ଦାବୀ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ର୍ୟାଲିରେ ୩୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଶୋଭାଯାତ୍ରୀ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ-୨୦୦୬ର ସଫଳ ଏବଂ ଦୃତ ରୂପାୟନ ପାଇଁ ଏକ ଗଣ ସମାବେଶ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉକ୍ତ ସମାବେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ଗଣ ସଙ୍ଗଠନ ମାନେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ୨୦୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ପ୍ରତିନିଧି ଏଥିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରି ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନର ମନୁରତା ତଥା ଅବହେଳା ମନୋବୃତ୍ତିକୁ ନିନ୍ଦା କରିଥିଲେ । ଏହାସହିତ ଆମ ଜିଲ୍ଲାବାସୀଙ୍କର ସୁବିଧା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱକୁ କିପରି ତୁରନ୍ତ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ, ସେ ନେଇ ଏକ ସ୍ମାରକ ପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସହିତ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ନେଇ ଶିଥିଳତା ଲାଗି ରହିଲେ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନକୁ ଅଟକ

କରି ଦିଆଯିବ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ସତର୍କ କରି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଲିଫ୍‌ଲେଟ୍ ପ୍ରକାଶନ ଓ ପ୍ରସାରଣ

ଚଳିତ ବର୍ଷ ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ ତରଫରୁ ୦୫ ପ୍ରକାରର ପ୍ରଚାର ପତ୍ର ପ୍ରିଣ୍ଟ କରାଯାଇ ଜିଲ୍ଲାରେ ଆବଣ୍ଟନ କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବେ ସ୍ୱର୍ଗତ କଳାକାର ସୁନାଙ୍କ ବାର୍ଷିକ ସ୍ମୃତି ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ଏକ “ସଦ୍‌ଭାବନା ପାଇଁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ” ନାମକ ଏକ ପ୍ରଚାର ପତ୍ର ବିତରଣ କରାଯାଇଅଛି । ୧) ଆମ ଅଧିକାର ଓ ଆଇନଗତ ମାନ୍ୟତା, ୨) ଦାବା କଲେ ପାଇବା, ୩) ଜଙ୍ଗଲ ପୋଡ଼ିଲେ ଆମକୁ ନଷ୍ଟି ମହାଦଶା, ୪) କେନ୍ଦୁପତ୍ର ବିଷୟରେ ଜାଣିବା କଥା, ୫) ରଣ ଜନ୍ତା ସାବଧାନ ଶାର୍ଷିକ ୫ଟି ପ୍ରଚାର ପତ୍ର ସାରା ଜିଲ୍ଲାରେ ବଣ୍ଟନ କରାଯାଇ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଚେତନତା/ଜାଗ୍ରତି ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇପାରିଛି ।

ତ୍ରୟୋମାସିକ ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶନ ଓ ବିତରଣ

ଗତ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମହାସଂଘ ତରଫରୁ ସମ୍ପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀଙ୍କ ସହଯୋଗ କ୍ରମେ ୫ଟି ସଂଖ୍ୟା ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ଜିଲ୍ଲାବାସୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ପହଞ୍ଚାଯାଇଅଛି । ଜିଲ୍ଲା ମଧ୍ୟରେ ଜଳ, ଜମି, ଜଙ୍ଗଲକୁ ନେଇ ଘଟୁଥିବା ଘଟଣା ସମୂହକୁ ଏଥିରେ ସ୍ଥାନ ଦିଆଯିବା ସହିତ, କବିତା, କାଣିବା କଥା, ସଫଳ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା କାହାଣୀ, ଖବର କାଗଜ ପୃଷ୍ଠାରୁ, ବିଗତ କାର୍ଯ୍ୟକଳା ତଥା

ଆଗାମୀ କାର୍ଯ୍ୟଯୋଜନା ଇତ୍ୟାଦି ସ୍ଥାନୀତ ହୋଇଥାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଜିଲ୍ଲାବାସୀ ତଥା ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ଉପରେ ଆଗ୍ରହ/ଉତ୍ସାହ ବୃଦ୍ଧି ଘଟିବା ସାଙ୍ଗକୁ ସଚେତନତା ଆଣି ଦେଇଥାଏ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାବା ଫର୍ମ ଦାଖଲ ଓ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତି

ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାରେ ଚଳିତ ବର୍ଷ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ସର୍ବମୋଟ ୭.୯୫୮ଟି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦାବା ଫର୍ମ ଉପଖଣ୍ଡ ସ୍ତରୀୟ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚୁଥିବାବେଳେ ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ୪୫୦୦ ଜଣଙ୍କୁ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ମିଳିଥିବାର ସୂଚନା ମହାସଂଘକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଅଛି । ଅବଶ୍ୟ ଆଇନରେ ୧୦ଏକର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ମିଳିପାରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ସୁଯୋଗ ରହିଥିବା ବେଳେ ଦାବାଦାରମାନେ ୧୦ ଡିସିମିଲିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୨ ଏକର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ଖବର ମହାସଂଘ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚୁଛି । ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ “ଖ” ଫର୍ମ ପୂରଣ କରି ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାର ପାଇଁ ଆମ ଜିଲ୍ଲାର ମୋଟ ୯୮ଟି ଗାଁ ଚଳିତ ବର୍ଷର ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ଉପଖଣ୍ଡ ସ୍ତରୀୟ କମିଟିର ଯାଞ୍ଚ ନିମନ୍ତେ ଜମା ଦେଇଥିବା ବେଳେ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ୨ଟି ଗାଁକୁ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବାର ସରକାରୀ ରିପୋର୍ଟରେ କୁହାଯାଇଅଛି । ଗୋଷ୍ଠୀଗତ ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜିଲ୍ଲାର ମନୁରତାକୁ ନେଇ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ମନରେ ଉଦ୍‌ବେଗ

ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ସହିତ ଗଭୀର ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି ।

ମହାସଂଘର ବାର୍ଷିକ ସାଧାରଣ ଅଧିବେଶନ

ବାଘମୁଣ୍ଡାଠାର ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘର ବାର୍ଷିକ ସାଧାରଣ ଅଧିବେଶନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଅଧିବେଶନରେ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ପଞ୍ଚାୟତରୁ ମୋଟ ୨୨୨ଜଣ ପ୍ରତିନିଧି ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ସମ୍ପର୍କିତ ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟା ଓ ସମାଧାନର ଦିଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯିବା ସହିତ ସଭାପତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗଣପତି ପ୍ରଧାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ଓ ମହାସଂଘର ସମିଧାନର ନିୟମ ଅନୁସାରେ ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟିର ସଭ୍ୟ/ସଭ୍ୟାଙ୍କୁ ବହିଷ୍କାର କରି ନୂତନ ସଭ୍ୟ/ସଭ୍ୟା ଚୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ରାଜ୍ୟ ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ନୟାଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରତିନିଧି ଉକ୍ତ ସଭାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିବାବେଳେ ପଡ଼ୋଶୀ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

ଜାତୀୟ ପରିବେଶ ସଚେତନତା ଶିବିର

‘ସହଯୋଗ’ ସେଛାସେବୀ ଅନୁଷ୍ଠାନର ସହଯୋଗିତା କ୍ରମେ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭୁବନେଶ୍ୱରଙ୍କ ତରଫରୁ ମହାସଂଘର ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଖଜୁରୀବାହାଲ ଗ୍ରାମର ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟଠାରେ ‘ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ’ ଶାର୍ଷିକ ଏକ ତର୍କ ପ୍ରତିଯୋଗୀତା ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିବାବେଳେ ଶତାଧିକ ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କୁ ନେଇ ଚକ୍ଷୁକ୍ରିଆଠାରେ ‘ଜଳବାୟୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ’ ସଂପର୍କିତ ଏକ ସଚେତନ ସଭାର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିବାଦ ସମାଧାନ

ଚଳିତ ବର୍ଷ ସୀମା ବିବାଦ, ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠ ଚାଲାଣ, ଚୋରୀ, JBIC/JICA ଫଣ୍ଡ ବିନିଯୋଗର ଅନିୟମିତତା ଇତ୍ୟାଦି କାରଣକୁ ନେଇ ଜିଲ୍ଲାର ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମ ଯଥା: କଣ୍ଠିମାଳ, ସୁନାପାଣି, କାମ୍ବୁଝରୀ, କେଲଡା, ବାଘମୁଣ୍ଡା, ମାଳିଛୁଆ, ବୁଡାଖମଣ, ଖଇରପାଲି, ବ୍ରହ୍ମାସାଧୁବାହାଲ, କତ୍ରାପାଲି, ଖଡ଼ିନାଳୀ,

ଇତ୍ୟାଦି ଗ୍ରାମ ଗୁଡ଼ିକର ବିବାଦ ସମାଧାନ ପାଇଁ ମହାସଂଘ ପକ୍ଷରୁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା । ବାଲିନାଳୀ ଗ୍ରାମର କାର୍ଯ୍ୟର ଅର୍ଥ ହତ୍ତପ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଉତ୍ତେଜନାର ଅବସାନ ଘଟାଯାଇଥିଲା । ଅର୍ଥ ହତ୍ତପରେ ସାମିଲ ଥିବା କଣ୍ଠକ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ବ୍ୟାଙ୍କ ମ୍ୟାନେଜରଙ୍କୁ ନିଲମ୍ବନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ପତ୍ର ବୁଲାଇ ପ୍ରସାର

ଜଙ୍ଗଲରୁ ଜାଳେଣୀ ସଂଗ୍ରହ କରିବା ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରାମରେ କଟକଣାକାରୀକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଜିଲ୍ଲାର ହିଜ୍ଜଲିତା ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଅଧିକାଂଶ ଗ୍ରାମରେ ପତ୍ରବୁଲାଇ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟପାଳଙ୍କୁ ଚିଠି

ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାର ଆଦିବାସୀମାନେ ଜବରଦଖଲ କରି ଚାଷ କରିଆସୁଥିବା ଓ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହ କରିଆସୁଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ଜମି ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ପକ୍ଷରୁ ଜୋରୀମାନା ଜାରୀ କରାଯାଇ ବିପୁଳ ଅର୍ଥ ଆଦାୟ କରାଯାଇଆସୁଥିଲା । ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ ବଳରେ ସେମାନେ ସେହି ଜମିର ଅଧିକାର ସତ୍ତ୍ୱ ପାଇବା ନିମନ୍ତେ ଆବେଦନ କରିଥିବାବେଳେ ଯାଞ୍ଚ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଆରମ୍ଭ ନହେଉଣୁ ପୁନଃ ତାଙ୍କଠାରୁ ଜୋରୀମାନା ଆଦାୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ବନ୍ଦ ରଖାଯିବା ପାଇଁ ମହାସଂଘ ପକ୍ଷରୁ ଏକ ଚିଠି ତା.୩୦.୦୮.୨୦୧୦ରିଖ ଦିନ ପ୍ରେରଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ମହୋଦୟ ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ମହୋଦୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ଏକ ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ପଠାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାର ଏକ କପି ମହାସଂଘର ସଭାପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ଅବଗତ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରେରଣ କରିଛନ୍ତି ।

ଚୁଲିଚାନ୍ଦା ସଂଗ୍ରହ

ଆମ ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କରି ଆସୁଥିବା ୪୬୫ଟି ଜଙ୍ଗଲ ଜମିଟି ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ୧୦୦ରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ଗ୍ରାମରେ ଚୁଲିଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁ ରହିଥିବା ବେଳେ ସମ୍ପିଧାନର ନିୟମ ପୂତାବକ ଜୋନ୍ ଭାଗ ଓ ଜିଲ୍ଲାଭାଗକୁ ଅର୍ଥ ଆସିପାରୁନାହିଁ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ନିଜ କମିଟିର ପାଣି ବୃଦ୍ଧି ଘଟୁଥିବାର ଜଣାଯାଉଛି ।

କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରତି ଫଳନ

- ଜଙ୍ଗଲ ବଢ଼ିଛି, ଚୋରୀ କମିଛି, ବିବାଦ ବଢ଼ିଛି, ପଶୁପକ୍ଷୀ ବଢ଼ିଛନ୍ତି, ବନାଗ୍ନି କମିଛି ।
- ଉତ୍ତରଦାୟିତ୍ୱ ବଢ଼ିଛି, ଭୟ ରହୁଛି, ଦାୟିତ୍ୱ ପ୍ରତି ସଚେତନତା ବଢ଼ିଛି, ଜଙ୍ଗଲ ପାଇଁ ସମୟ ଦେବା ଓ ବ୍ୟାକୁଳତା ବଢ଼ିଛି ।
- ଖାତା ପତ୍ର ପରିଚାଳନା ପାଇଁ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିଛି ।
- ନେତୃତ୍ୱ ବ୍ୟକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ଘଟିଛି ଓ ଜଙ୍ଗଲ ନାଁରେ ଗାଁ ପାଣି ବଢ଼ିଛି ।
- ବନ ବିଭାଗର ସଜାଗତା ବଢ଼ିଛି ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଆଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ ବଢ଼ିଛି ।
- ଅନ୍ୟାୟ/ଅନୀତି/ଦୁର୍ନୀତି କମିଛି ।
- ମହିଳାମାନଙ୍କ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ବଢ଼ିଛି ।
- ବନ ବିଭାଗର ଅର୍ଥ ପ୍ରାପ୍ତିପାଇଁ CFM ଗୁଡ଼ିକର ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେଖାଦେଉଛି ।
- ବିଭାଗୀୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ମନରେ ମହାସଂଘ ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନଶୀଳତା ବଢ଼ିଛି/ଗୁରୁତ୍ୱ ବଢ଼ିଛି ।

ଆଗାମୀ କାର୍ଯ୍ୟଯୋଜନା

- ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ସଂପର୍କିତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ତରର ବୈଠକ ନିୟମିତ ଚାଲୁ ରହିବ ।
- ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘର ସଂଗଠନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ମଜବୁତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଜାରୀ ରହିବ ।
- ମହିଳା, ଶିକ୍ଷକ ତଥା ଯୁବପିଢ଼ୀକୁ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମିଲ କରାଯିବ ।
- ଐତିହାସିକ ଆଇନ୍ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ୍‌କୁ ସଫଳତାର ସହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ଚାପ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯିବ ।
- ବିଦେଶୀ ରଣ ଅନୁଦାନର ଶତ ପ୍ରତିଶତ ବିନିଯୋଗ ପାଇଁ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଅଣାଯିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବ ।
- ଜଳ, ଜମି, ଜଙ୍ଗଲର ସଦୁପଯୋଗ ଓ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ପାଇଁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବ ।
- ଜିଲ୍ଲାର ବାସ୍ତବ ସ୍ଥିତିକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ଜିଲ୍ଲା ପ୍ରଶାସନ ସହ ତାର ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ପରାମର୍ଶ ନିଆଯିବ ।
- ଜଙ୍ଗଲ ଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟର ସଂଗ୍ରହ ଓ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବ ।
- ପୁରନା/ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରାଯିବ ।
- ଖବର କାଗଜରୁ ଜଳ, ଜମି, ଜଙ୍ଗଲ ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ଖବର ସଂଗୃହୀତ ହେବ ।
- କୃଷିକାର୍ଯ୍ୟର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଜାରୀ ରହିବ ।
- ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କମିଟିଗୁଡ଼ିକର ପାଣିକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବ ।

ବାହ୍ୟ ଜିଲ୍ଲାରେ ମହାସଂଘର ପାଦ
 ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରମୁଖ ସମସ୍ୟାରେ ଅଥବା ସାଧାରଣ ସଭାରେ କିମ୍ବା ସଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବେଳେ ଆମ ଦେବଗଡ଼ ମହାସଂଘର ବରିଷ୍ଠ ସଦସ୍ୟ/ସଦସ୍ୟା ମାନଙ୍କର ଉପସ୍ଥାନ ରହିଥାନ୍ତି । ବଲାଙ୍ଗିର, ନୟାଗଡ଼, ମୟୂରଭଞ୍ଜ, ବାଲେଶ଼ (ସୁନ୍ଦରଗଡ଼) ବୌଦ୍ଧ, ନାକୁଟିଦେଉଳ (ସମଲପୁର), କେନ୍ଦୁଝର ଇତ୍ୟାଦି ଜିଲ୍ଲାରେ ଆମ ମହାସଂଘର ପ୍ରତିନିଧି ପହଞ୍ଚି ସଫଳ ତଥା ବିଫଳ ଘଟଣାର କାରଣ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ସହ

ସେଠିକାର ଗଛକୁ ରାକ୍ଷୀ ପିନ୍ଧାଇବା, ଗଛକୁ ଜିଉଁଡିଆ ପିନ୍ଧାଇବା, ଯୁବପିଢ଼ୀଙ୍କୁ ଜଙ୍ଗଲ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟତା ଆଣିବା ପାଇଁ କ୍ରୀଡ଼ା ଉତ୍ସବର ନୂତନତ୍ୱ ଆମ ଜିଲ୍ଲାରେ ପ୍ରଚଳନ ପାଇଁ ପ୍ରେରଣାର ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି ।

**ବଂଶୀଧର ସାହୁ, ଦେବଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା
 ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ମହାସଂଘ**

ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ଫୋରମ

ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାକୁ ଆମ ରାଜ୍ୟର ଏକ ପଛୁଆ ତଥା ଗରିବ ଜିଲ୍ଲା ଭାବେ ପରିଗଣିତ କରାଯାଏ । ତେବେ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଜିଲ୍ଲା ଆକୌ ପଛୁଆ କିମ୍ବା ଗରିବ ନୁହେଁ ବରଂ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କରୁଥିବା ଅନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଏକ ଉଦାହରଣ ଅଟେ । କାରଣ ଏହି ଜିଲ୍ଲାର ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଞ୍ଚଳରେ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ନିଜ ଗ୍ରାମର ଆଖପାଖରେ ଥିବା ଜଙ୍ଗଲକୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ୧୯୭୦-୧୯୭୫ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ଏହି ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟ କରିଆସୁଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମ ବୈଠକ ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ଗ୍ରାମସ୍ତରରେ ନୀତିନିୟମ, ଠେଙ୍ଗାପାଲି ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ଜଗୁଆଳି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆଦିକୁ ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଯଦିଓ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ ଜଙ୍ଗଲର ଆକାର ବଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଥିଲା, ତଥାପି ଜଙ୍ଗଲକୁ ନେଇଛି ନାନା ପ୍ରକାରର ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ଦେଖାଦେଲା । ଏହି ସମସ୍ୟା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲରୁ କାଠ ତୋରୀ, ସୀମାବିବାଦ, ବୁଝାମଣାର ଅଭାବ, ପରିଚାଳନାଗତ ତ୍ରୁଟି ଆଦି ପ୍ରମୁଖ ଥିଲା । ତେଣୁ ଏହି ସବୁ କାରଣରୁ ଗ୍ରାମ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ନାନା ପ୍ରକାର ହଇଜରାଣ ହରକତ ହେବାକୁ ପଡ଼ୁଥିଲା । କୌଣସି ଠାରେ କୌଣସି ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଯୋଡ଼ିବା ଲାଗି ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । କୌଣସି ସଙ୍ଗଠନ ମଧ୍ୟ ନଥିଲା । ଫଳସ୍ୱରୂପ କାହାର କାହା ସହିତ ସମନ୍ୱୟ ରହୁନଥିଲା । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗ୍ରାମ ସଙ୍ଗଠନକୁ ଯୋଡ଼ିବା ଲାଗି ଏକ ସଙ୍ଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥିଲା । ଆରମ୍ଭିକ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷାକୁ ନେଇ ଉପସ୍ଥାପନା ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସଠିକ୍ ଭାବେ ଚିହ୍ନଟ କରିଥିଲା ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଚାପକାରୀକୁ ଏକତ୍ର କରିବା ସହିତ ସଭାସମିତି ତଥା କର୍ମଶାଳା ଗୁଡ଼ିକୁ ଆୟୋଜନ କରିଥିଲା । ଏହାଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାନୀୟ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ବଢ଼ିବାର ଦେଖାଯାଇଥିଲା । ଏହି ସବୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ ୧୯୯୪-୯୫

ମସିହାରେ ‘ଜିଲ୍ଲା ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ଫୋରମ’ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିବା ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଦୃଢ଼ କରିବା ଏବଂ ଅନ୍ୟାୟର ବିରୋଧ କରିବା ଏହି ଫୋରମର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥିଲା । ତେବେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହାର ରହିଛି । ଏହାକୁ ନିମ୍ନରେ ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା :

- ୧) ବଲାଙ୍ଗିର ଜିଲ୍ଲାରେ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଏକ ଫୋରମ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟକରିବ ।
- ୨) ସ୍ଥାନୀୟ ଜଙ୍ଗଲର ପୁନଃଉତ୍ପାଦନ, ସୁରକ୍ଷା ତଥା ପରିଚାଳନା ଲାଗି ହେଉଥିବା ସ୍ଥାନୀୟ ଉଦ୍ୟମକୁ ଉତ୍ସାହିତ ଓ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଏହା ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦର ଚିରସ୍ଥାୟୀ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍ଥାମାନଙ୍କୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବ । ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବ ।
- ୩) ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଦେଉଥିବା ଦୃଢ଼ ଓ କଳହର ସମାଧାନ କରିବା ସହ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍ଥା, ସ୍ଥାନୀୟ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀ ସଙ୍ଗଠନ ମାନଙ୍କର ଉଦ୍ୟମ ଓ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷାର ତଥ୍ୟ ଭିତ୍ତିକ ଦଲିଲ କରଣ କରିବ ।

ଇତି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଫୋରମ ଗଠନ ହେବାର ୧୪ବର୍ଷ ହୋଇଗଲାଣି । ଏବଂ ସଙ୍ଗଠନ ଅନେକ ଅନେକ ବାଧାବିଘ୍ନ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆସିଛି । ଜିଲ୍ଲାର ୧୪ଗୋଟି ବ୍ଲକ୍ ୫୭୭ଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସୁଦୃଢ଼ ସମ୍ପର୍କ ରଖିଆସିଛି । ଫଳସ୍ୱରୂପ ଜିଲ୍ଲାରେ ୨୦ଟି କେନାଲ କମିଟି ଗଠିତ ହୋଇପାରିଛି । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ ବରଂ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପର୍କିତ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ, ଆନ୍ତଃ ଗ୍ରାମ ବିବାଦର ସଫଳ ସମାଧାନ କରିବାରେ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରପତ୍ର ସଂଗ୍ରହକାରୀକୁ ଉଚିତ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ଅଗ୍ରଣୀ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଇତି ମଧ୍ୟରେ

ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦିନ ସଂରକ୍ଷିତ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗଛ କଟାକୁ ବିରୋଧ କରିବା ସହିତ ବନ୍ଦ କରିବାରେ ସଫଳ ହୋଇଛି । ଏଠାରେ ଭବାନୀପାଟଣା ବନଖଣ୍ଡ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କାର୍ଯ୍ୟ ଖସଡ଼ା ଅନୁସାରେ ଓଡ଼ିଶା ବନ ଉନ୍ନୟନ ସଂସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଗଛ କଟାଯିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ତେବେ ଏହାକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା କମିଟି କଡ଼ା ବିରୋଧ କରିଥିଲା ଓ ଏଥିରେ ଫୋରମ୍ ଉପଯୁକ୍ତ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେହିପରି ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜାତୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ କର୍ମ ନିଯୁକ୍ତି ଯୋଜନାରେ ନିଯୁକ୍ତ ଥିବା ଶ୍ରମିକର ବକେୟା ପ୍ରଦାନ କରିବା ଲାଗି ରେଞ୍ଜ ଅଧିକ୍ଷକ ଘେରାଇ କରିବା ତଥା ବନଖଣ୍ଡ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା ତଥା ଦାବିକରି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ପାରିଶ୍ରମିକ ତୁରନ୍ତ ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ସହଯୋଗ କରିଥିଲା ।

କେନ୍ଦ୍ରପତ୍ରର ସଂଗ୍ରହକାରୀ ତଥା ବନଜାତ ହ୍ରାସ ସଂଗ୍ରହକାରୀଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ମୂଲ୍ୟ ଯୋଗାଇଦେବାରେ ସହାୟତା କରିବା ଜିଲ୍ଲା ଫୋରମର ଅନ୍ୟତମ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ । ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ବଲାଙ୍ଗିର ଓ ଚିଟିଲାଗଡ଼ ଅନ୍ତର୍ଗତ ବର୍କଟ ଓ ରୁଗୁଡ଼ିପାଲି ଗ୍ରାମରେ ପ୍ରାୟ ୧.୫ଲକ୍ଷ ବକେୟା ପାରିଶ୍ରମିକ ରାଶି ପ୍ରଦାନ କରିବାରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।

ଜିଲ୍ଲାରେ ଫୋରମର ସଠିକ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଏବଂ ସଫଳ କାର୍ଯ୍ୟ ପଦ୍ଧତି କାରଣରୁ ବିଭିନ୍ନ ସଂସ୍ଥା ତଥା ସଙ୍ଗଠନମାନେ ଏହାର କାର୍ଯ୍ୟ କୌଶଳ ତଥା ପ୍ରଣାଳୀ ଏବଂ ସଫଳ ଉଦାହରଣ ସ୍ଥଳକୁ ପରିଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଆସିଛନ୍ତି ଯାହା ଜିଲ୍ଲା ଫୋରମର ସଫଳତାରେ ନିଦର୍ଶନ ଅଟେ ।

✧
କୁଳମଣି ସାହୁ

ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ଜାତୀୟ କର୍ମଶାଳା

“ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନାର ସମସ୍ୟା ଓ ଆହ୍ୱାନ” ଶୀର୍ଷକ ଏକ ଜାତୀୟ ସ୍ତରୀୟ ଦୁଇ ଦିନିଆ କର୍ମଶାଳା ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚ ତରଫରୁ ଗତ ୨୪/୫/୨୦୧୧ ଓ ତା ୨୫/୫/୨୦୧୧ରିଖ ଦୁଇଦିନ ଧରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ସ୍ଥିତ ଡି.ଆର୍.ଟି.ସି.-ସି, ଓଡ଼ିଆ.ଏସ୍.ଡି.ଠାରେ ଆୟୋଜିତ କରାଯାଇଅଛି । ଉଚ୍ଚ କର୍ମଶାଳାରେ ଓଡ଼ିଶା ସମେତ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଝାଡ଼ଖଣ୍ଡ, ଛତିଶଗଡ଼, ତାଲିମନାଡୁ, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ତଥା ଭାରତର ପଡ଼ୋଶୀ ଦେଶ ନେପାଳରୁ ବିଭିନ୍ନ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଯୋଗଦେଇ ନିଜ ନିଜ ରାଜ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ସମ୍ପଦର ସୁରକ୍ଷା ଓ ପରିଚାଳନା ଗତ ସମସ୍ୟା ଓ ଆହ୍ୱାନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

କର୍ମଶାଳାର ପ୍ରଥମ ଦିବସ ଅର୍ଥାତ୍ ତା ୨୪/୫/୨୦୧୧ରିଖ ପୂର୍ବାହ୍ନ ଘ. ୧୧ ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ଆବାହକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ବାଲିଆ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସ୍ୱାଗତ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜ୍ଞାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ଅନ୍ୟତମ ଆବାହକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଶ୍ୱିନୀ କୁମାର ମହନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଦୁଇଦିନିଆ ଜାତୀୟ ସ୍ତରର କର୍ମଶାଳାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଥିଲେ ଯେ, “ଗାଁ ସ୍ତରରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ନେଇ ଯେଉଁ ସମସ୍ୟାମାନ ଦେଖାଦେଉଛି ତାର ସମାଧାନ ପାଇଁ ତଥା ଏକ ଲୋକଭିମୁଖୀ ଜଙ୍ଗଲ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଜାରିରଖିବା ପାଇଁ ଆଜିର ଏଇ ଜାତୀୟ ସ୍ତରର ସମାବେଶ । ଜଙ୍ଗଲ ହିଁ ଜୀବନ । ଏହାର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ଜାତୀୟ ତଥା ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସ୍ତରର ପରିବେଶ ପ୍ରେମୀ, ରୁଚିକାବୀ ତଥା ନେତୃତ୍ୱ ମାନଙ୍କ ନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଟେ ।”

ଓଡ଼ିଶା ମଞ୍ଚର ପ୍ରତିନିଧି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନନ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରି, ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ବେହେରା, ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ, ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହିତ

ପରିବେଶବିତ୍ ପ୍ରଫେସର ରାଧାମୋହନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜ୍ଞାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରୁ ଆସିଥିବା ଅତିଥିମାନଙ୍କ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସାଙ୍ଗକୁ ନେପାଳରୁ ଆସିଥିବା ଅତିଥିଙ୍କର ମଧ୍ୟ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଉଚ୍ଚ କର୍ମଶାଳାକୁ ସାଫଲ୍ୟ ମଣ୍ଡିତ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନର ମୁଖ୍ୟମାନଙ୍କ ଆକୃଷ୍ଟ ସହଯୋଗ ସହିତ ଉପସ୍ଥାନ ରହିଛି, ସେମାନଙ୍କର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ଆବାହକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ବାଲିଆଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ପ୍ରଥମ ଦିବସର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ କର୍ମଶାଳାକୁ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରଫେସର ରାଧାମୋହନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ସଭାପତିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ଆବାହକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀଧର ବାଲିଆ ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚର ଲକ୍ଷ୍ୟ/ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଥିଲେ ଯେ: ଏହି ମଞ୍ଚ ତାର ସଭ୍ୟ ସଙ୍ଗଠନ ମାଧ୍ୟମରେ ଜଙ୍ଗଲ ସୁରକ୍ଷା, ପରିଚାଳନା ଓ ଉପଭୋଗ ଗତ ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କରେ ଜାଣି ତାର ସମାଧାନର ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବ । ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନାକୁ ଆଇନଗତ ମାନ୍ୟତା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ ଜାରି ରଖିବ । ଜଙ୍ଗଲକୁ ଜୀବନଜୀବିକାର ଉତ୍ସ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ଆଗାମୀ ରଣ କୌଶଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ଏହି ମଞ୍ଚ ଜାତୀୟ ତଥା ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗଠନ ସହ କିପରି ଯୋଡ଼ି ହୋଇପାରିବ ତାର ରାସ୍ତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବ । ତାହା ସହିତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବାଲିଆ ଓଡ଼ିଶାର ଜଙ୍ଗଲ ତଥା ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କିତ ତଥ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହିତ, ଓଡ଼ିଶା ମଞ୍ଚର ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ଥିତି, କାର୍ଯ୍ୟ, ଫଳାଫଳ, ସମସ୍ୟା, ଆହ୍ୱାନ, ମାଲିକାନା ପାଇଁ ରଣନୀତି, ଆଗାମୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଯୋଜନା ଉପରେ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଆମର ଏହି ଉଦ୍ୟମକୁ ଜଳଖି ପରି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ବାହ୍ୟ ଦେଶରେ ପ୍ରଶଂସା ମିଳି ପାରୁଥିବା ବେଳେ

ଏଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆ ନଯିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୋଭ ଓ ପରିତାପର ବିଷୟ ଅଟେ ବୋଲି ସେଠାରେ ମତ ପରିପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

ସଭାପତିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ, ନେପାଳରୁ ଆସିଥିବା ପ୍ରତିନିଧି ଶ୍ରୀ ଘନଶ୍ୟାମ ପାଣ୍ଡେ ନେପାଳରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନାର ସ୍ଥିତି ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଥିଲେ ଯେ, ୨୦୧୧ ବର୍ଷକୁ ଅନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଜଙ୍ଗଲ ବର୍ଷ ରୂପେ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଥିବା ବେଳେ, ଆମେ ଜଙ୍ଗଲକୁ କିପରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ସୁରକ୍ଷିତ ରଖିପାରିବା ସେ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପଦକ୍ଷେପମାନ ନେଇ ଆସିଛନ୍ତି, ନେଉଛନ୍ତି ଓ ଆଗକୁ ନେବା ମଧ୍ୟ । ଏହି ଜଙ୍ଗଲ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ, ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ ପାଇଁ, ଜୀବନଜୀବିକାର ଉତ୍ସ ରୂପେ ଏହା ସୁରକ୍ଷିତ ରହିବା ନିତାନ୍ତ ଜରୁରୀ ଅଟେ । ନେପାଳରେ କିପରି ଲୋକଙ୍କ ସହଯୋଗ ଓ ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ଧୂସର ଲଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ର ସରୁଜିମାରେ ଭରପୂର ହୋଇପାରିଛି ସେ ବିଷୟରେ ବିଶଦ୍ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ । ତାନ, ଭାରତ ଏବଂ ନେପାଳର ଉତ୍ତର ଏବଂ ଦକ୍ଷିଣ ଭାଗ ସରୁଜିମାରେ ଭରି ଯାଇଥିବା କଥା ସେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ସହିତ ୧୯୫୭ରେ ଜଙ୍ଗଲକୁ ଜାତୀୟକରଣ ଘୋଷଣା ପରବର୍ତ୍ତୀର ସ୍ଥିତି ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ୧୯୮୭ରେ ପ୍ରଥମ ଜାତୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ କର୍ମଶାଳାର ପ୍ରଭାବ କ୍ରମଶଃ ଆଦି ୨୦୧୧ରେ ଦେଖା ଦେଉଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ଅଭିବୃଦ୍ଧିର ସୋପାନ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ବିଶଦ୍ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଅନ୍ୟତମ ସମାଜ କର୍ମୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅରୁଣ ଦାସ, OJMର ଦୃଢ଼ ସମର୍ଥକ ରୂପେ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଇ OJMର ଦାବା ଗୁଡ଼ିକ ବାସ୍ତବ ଅଟେ ବୋଲି କହିବା ସହିତ ପ୍ରକୃତରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଙ୍ଗଲ ବଢ଼ୁଛି ନା କମୁଛି ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥିଲେ । ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ-୨୦୦୬

ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ପରି
ଐତିହାସିକ ଉଦାହରଣ ମାନ ରହିଛି । ଏଥିରୁ
OJM ଶିଖିବାର କଥା ବୋଲି କହିଥିଲେ ।
ପରିବେଶର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିଗ ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ
କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ, ଖଣି, ଶିଳ୍ପ ଭିତ୍ତିକ ସମସ୍ୟା
ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବା ଉଚିତ । ଯେହେତୁ
ଏହା ଏକ ଗଣ ସଂଗଠନ ବାହାର ନେତୃତ୍ୱକୁ
ଅପେକ୍ଷା ନକରି ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ନିଜେ ଛିଡ଼ା
ହେବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିବା ଉଚିତ ବୋଲି ସେ
ମତ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ବେହେରା, ଓଡ଼ିଶା
ସରକାରଙ୍କ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ପରିବେଶ ବିଭାଗର
ପ୍ରମୁଖ ସଚିବ ତାଙ୍କର ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟରେ
କହିଥିଲେ ଯେ, ନେତାଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ତଥା
ଓଡ଼ିଶା ମଞ୍ଚର ଉପସ୍ଥାପନାରୁ ଜଣାଯାଏ ଯେ,
ଉଭୟଙ୍କର ସାଙ୍ଗଠନିକ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟତା ରହିଛି ।
ଲୋକଙ୍କ ହାତରେ ଜଙ୍ଗଲ ବଢ଼ି ପାରିଥିବା କଥାକୁ
ସେ ସ୍ୱୀକାର କରି କହିଥିଲେ ଯେ, ଭାରତ ବର୍ଷରେ
ଶତକଡ଼ା ୩୩/୩୪ ଭାଗ ଜଙ୍ଗଲ ରହିଛି । ଏହା
ଗୁଣାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସେତେ ଭଲ ନୁହେଁ । ସାମାନ୍ୟ
ଜଙ୍ଗଲ ବଢ଼ିଛି ଗତ ଦଶ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ । ଜନ
ସାଧାରଣଙ୍କ ସହଯୋଗ ଓ ବନ ବିଭାଗର କାର୍ଯ୍ୟ
ତଥା ପ୍ରୟାସ ହେତୁ ଏହା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରିଛି ।
ଆଗାମୀ ଆହ୍ୱାନ- ୧) ଖୋଲା ଜଙ୍ଗଲକୁ ଘଞ୍ଚ
ଜଙ୍ଗଲରେ ପରିଣତ କରିବା । ୨) ଅର୍ଦ୍ଧ ଘଞ୍ଚ
ଜଙ୍ଗଲକୁ ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ
ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ସହଯୋଗ ଆବଶ୍ୟକ
ଜ୍ଞେତବିବିଧତା ରକ୍ଷା କରିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ
ଦେବା ସହିତ ଏକ ପ୍ରକାର ଗଛ ଲଗାଇବାକୁ ଦୃଢ଼
ବିରୋଧ କରାଯିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାମା
ଦିଆଯାଇଥିବା କଥା କହିଥିଲେ । ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ
ପରିଚାଳନାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଓ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ
କରାଯିବ । ସେ ୧୯୮୦ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ
ଆଇନ୍ ଓ ୨୦୦୬ର ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ୍
ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଓ ଲୋକଙ୍କୁ ଉପଯୋଗ/
ଅଧିକାର ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।
ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା କହିଥିଲେ ଯେ ବନ
ସଂରକ୍ଷଣ ସମିତି (VSS)ର ସେକ୍ରେଟାରୀ
ପଦବୀଟି ବନପାଳ ପାଇଁ ରହିଅଛି । ଏହାକୁ
ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଛି
(ପ୍ରକୃତରେ ମଧ୍ୟ ୨୦୧୧ର ସଂଶୋଧିତ ଯୁଗ୍ମ
ଜଙ୍ଗଲ ପରିଚାଳନା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ ଏହାକୁ
ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିନିଆଯାଇଅଛି) । ବନ ସଂରକ୍ଷଣ

ସମିତି (VSS) ହେଉ ଅଥବା ଗୋଷ୍ଠୀ ଜଙ୍ଗଲ
ପରିଚାଳନା (CFM) ହେଉ ଗ୍ରାମସଭାର
ପରାମର୍ଶ କ୍ରମେ ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ସାମିଲ କରାଯିବ । ବିବାଦ ସମାଧାନ ଓ ଚୋରିକୁ
ରୋକିବା ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚ ଉପ କମିଟି ଗଠନ
କରି ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟ କିପରି କରାଯାଇପାରିବ
ସେଥିପାଇଁ OJM ପରାମର୍ଶ ଦେବା ଉଚିତ ।

ପ୍ରଫେସର ରାଧାମୋହନ କହିଥିଲେ ଯେ,
୧୯୫୨ ମସିହାରେ ଭାରତର ମୋଟ ଜଙ୍ଗଲ
କର୍ମଚାରୀ ସଂଖ୍ୟା ୧୦,୦୦୦ ଥିବାବେଳେ
ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକ ଥିଲା । ୧୯୮୨ ମସିହାର ଏହି
କର୍ମଚାରୀ ସଂଖ୍ୟା ୯୨,୦୦୦ ବଢ଼ିଥିବା ବେଳେ
ଜଙ୍ଗଲ କମିଯାଇଛି । ସେ କହିଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ
ସମୟ ଆସିଛି କହିବାକୁ- “ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ତୁମେ
ଜଙ୍ଗଲ ଛାଡ଼” । କୃଷି ବିଭାଗ ଯେପରି କିଛି କମି
ରଖିଛି- ପାର୍ମି ଅଛି, ରିସର୍ଭ ପାଇଁ, ସେହିପରି
ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟ କିଛି ଜଙ୍ଗଲ ରଖି ରିସର୍ଭ
ପାଇଁ । ସେହିଭଳି କେବିଆଇସି ପ୍ରକଳ୍ପ ଅର୍ଥ
ବନବିଭାଗର ଅନର୍ଥ ସୃଷ୍ଟି କରୁଛି । ଆମ ଲୋକଙ୍କ
ମଧ୍ୟରେ ଏକତା ନଷ୍ଟ କରୁଛି ବୋଲି ସେ ମତ
ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ମଞ୍ଚ ତରଫରୁ ଆମେ
ହୁସିଆର ହେବା ଉଚିତ ।

ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ଉପସ୍ଥାପନା

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟ
ମାନଙ୍କର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ମହାରାଷ୍ଟ୍ରରୁ
ଆସିଥିବା ଦିଲ୍ଲୀପ ଗୌଡ଼େ କହିଥିଲେ । ସେ
କହିଲେ ଯେ, ଭାଷା ଅଲଗା ହୋଇପାରେ ମାତ୍ର
ଜୀବନଜୀବିକା ଏକ ପ୍ରକାର । ବିକାଶର
ପରିଭାଷାକୁ ବୁଝି ତଦନୁଯାୟୀ ଆମର
କାର୍ଯ୍ୟଶୈଳୀର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ।
ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ହଟାଇବା ପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲର ଆବଶ୍ୟକତା
ସର୍ବାଧିକ ରହିବ । ଜଙ୍ଗଲ ରହିଲେ ପାଣି ରହିବ ।
ପାଣି ରହିଲେ କ୍ଷେତ ହସିବ । ତେଣୁ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ
ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଉଚିତ । ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ
ପାଇଁ ତଥ୍ୟକୁ ସାମ୍ବାକରି ଯୋଜନା କରିବା
ଉଚିତ । ୧୯୫୪ରେ ‘ନିସ୍ତାର’ ଅଧିକାରର
ବନ୍ଦୋବସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ସରକାର ଯେଉଁ କ୍ଷେତ୍ରକୁ
ବଞ୍ଚାଇ ପାରିନାହିଁ, ଲୋକମାନେ ତାକୁ ବଞ୍ଚାଇ
ପାରିଛନ୍ତି । ଗ୍ରାମସଭାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ
କରିବାକୁ ହେବ । ପରସ୍ପର ବିରୋଧୀ ନୀତିର
ସଂଶୋଧନ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ଜଙ୍ଗଲ ମଞ୍ଚ ପଦକ୍ଷେପ
ନେବା ଉଚିତ । ଆମେ ପଡ଼ୋଶୀ

ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ଏକାଠି
ବସିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ରାଜସ୍ୱ ଓ
ବନବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ଅଭାବ ସମୁଦାୟିକ
ଅଧିକାର ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ ଦରକାର । ଆମେ
ନିଜକୁ ଆମ ଜଙ୍ଗଲର ମାଲିକ ଭାବିବା ଉଚିତ ।

ତାମିଲନାଡୁ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ତାମିଲନାଡୁର ଉପସ୍ଥାପନା
ରହିଥିଲା । ‘ସମାଜ’ ଲାଗି ସେଠାରୁ ଆସିଥିବା
ପ୍ରତିନିଧି ଶ୍ରୀ ସେଲ୍ଲୁଲୁ ପ୍ରସାଦ କହିଥିଲେ ଯେ,
ଜଙ୍ଗଲର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ନୀଳଗିରିର
ତଥ୍ୟ ଓ ଘଟଣାକୁ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥାପନ
କରାଯାଇଥିଲା । ସେ ଛାୟାଚିତ୍ର ଉପସ୍ଥାପନ
ମାଧ୍ୟମରେ ସେଠାକାର ସ୍ଥିତି ଉପରେ ଝଲକ୍
ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତୀୟ
ପର୍ବତମାଳା ନିକଟସ୍ଥ ଆଦିବାସୀମାନେ
ପାରମ୍ପରିକ ଭାବେ ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି
ଚଳି ଆସୁଥିଲେ । ଜମିଦାରୀ ପରେ ରାଜା ରାଜୁଡ଼ା
ଶାସନ ଏବଂ ତାପରେ ରାଜ୍ୟର ଲଗାମ ଆସିଲା ।
ସେଠାକାର ସଂରକ୍ଷଣ ବ୍ୟବସ୍ଥା, ଜୀବିକାର ଉତ୍ସ
ତଥା ବିବିଧତା ଉପରେ ସେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲେ ।
ବନ୍ୟଜନ୍ତୁ ସଂରକ୍ଷଣ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ
ରହିଲା । ଖଣି ଖଦାନ, ଶିଳ୍ପ, ସାର, ଔଷଧ
ଇତ୍ୟାଦିର ବ୍ୟବହାର ହେତୁ ଜୈବ ବିବିଧତା ନଷ୍ଟ
ହେଲା । କି’ସ୍ପେନ୍ ପାଇଣ୍ଡେସନ୍ ଜୀବନଜୀବିକା
ଉପରେ କରିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟ ସମୂହ ଉପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା
କରିଥିଲେ । ଲୋକ ସହଭାଗିତା ଅଛି କିନ୍ତୁ
ସଚେତନତାର ଅଭାବ ରହିଛି ବୋଲି ସେଠାରେ
ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

ଅପରାହ୍ନ ୬ଘ. ସମୟରେ ପ୍ରଥମ ଦିବସର
ଆଲୋଚନାର ପରିସମାପ୍ତି ଘଟିବା ପୂର୍ବରୁ ଆଜି
ଦିନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମୁଖ୍ୟ
ଅତିଥିଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପ୍ରତିଟି ରାଜ୍ୟର
ପ୍ରତିନିଧି, ସାମ୍ବାଦିକ ବନ୍ଧୁ, ସହଯୋଗୀ ଅନୁଷ୍ଠାନ,
ସର୍ବପରି DRTC-CYSDର କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କୁ
ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ ପୂର୍ବକ ବଂଶୀଧର ସାହୁ ଅଦ୍ୟ
ଦିବସର ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଏହିଠାରେ ପରିସମାପ୍ତି
ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ । ସମସ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି ଏବଂ
ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ
କରାଯାଇଥିଲା ।

ବିପ୍ଳାବନରୁ ଆରମ୍ଭ ଇକୋ-ଚୁରିଜିମ୍ରେ ଶେଷ

ସମଗ୍ର ଦେଶରେ ଜଙ୍ଗଲ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ସଂରକ୍ଷଣ ଆଇନ-୧୯୮୦, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ (ସୁରକ୍ଷା) ଆଇନ-୧୯୭୨, ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ-୨୦୦୬ ଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଇନମାନ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଅଛି । ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନ-୧୯୭୨ର ପ୍ରାବଧାନ ଅନୁଯାୟୀ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କର ସୁରକ୍ଷା ଓ ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ, ଅଭୟାରଣ୍ୟ, ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପ, ସୁରକ୍ଷିତ ଓ ସଂରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳ ଆଦି ଘୋଷଣା କରାଯିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି । ଏହା ସହିତ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନରେ ‘ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ’ ଏବଂ ଏକ ‘ଅଲଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ’ ଘୋଷଣା କରାଯିବାର ପ୍ରାବଧାନ ରହିଛି । ତେଣୁ ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ ଜନବସତି ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଆଇନରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । କୁହାଯାଇଅଛି ଯେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଗ୍ରାମବସତିଗୁଡ଼ିକର ବିପ୍ଳାବନ କରାଯିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ କରାଯିବ । ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମବସତିର ବିପ୍ଳାବନ ଓ ପୁନଃ ଅଧିଧାନକୁ ଏଯାବତ୍ ଭଲ ପାଇଆସୁଥିବା ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ବାଟରେ କଷ୍ଟ ସାଜୁଛି ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ । ତେବେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନକୁ ସାମାନ୍ୟ ମୋଡ଼ି ଦେଲେ ଏବଂ ଅମଲାତାଦିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଲେ ଏହି ବାଟ ସୁଗମ ହୋଇଯିବ । ତେଣୁ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ ଏବଂ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନକୁ ମିଳିତ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଗଲେ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନରେ ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମ ବସତିକୁ ବିପ୍ଳାବନ ଓ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ କରିହେବ । ଏହା ସହିତ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ (ଇକୋ-ଚୁରିଜିମ୍)ର ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇ ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ କରାଯାଇପାରିବ । ଏହି କଥା ପ୍ରମାଣ କରୁଛି ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ଗୋଟିଏ ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା । ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା :

୧) ଜାତୀୟ ଉଦ୍ୟାନ ଓ ଅଭୟାରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଓ ଚିହ୍ନଟିକରଣ

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା, ପ୍ରକାଶନ ତାରିଖ ୪.୫.୨୦୧୧ ।

୨) ଚିହ୍ନିତ ବ୍ୟାଘ୍ର ପ୍ରକଳ୍ପର କୋର ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀରୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଗ୍ରାମ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ଲାଗି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା-ପ୍ରକାଶନ ତାରିଖ- ୨୬.୫.୨୦୧୧ ।

୩) ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳରେ ଇକୋ-ଚୁରିଜିମ୍ ଲାଗି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରକାଶନ ତାରିଖ - ୨.୬.୨୦୧୧ ।

ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ମାସର ଅବଧି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ପ୍ରକାଶନ କରିବା ଉପରୋକ୍ତ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସ୍ୱସ୍ୱଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ କରୁଛି । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ୪.୫.୨୦୧୧ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା କଥା ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇ ପୂର୍ବରୁ ୨୫ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୦୬ରେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ତରଫରୁ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ଲାଗି ଏକ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାରେ ସମସ୍ୟା ଉପୁଜିଥିଲା । ତେଣୁ ଏହାପରେ ସମସ୍ତ ରାଜ୍ୟର ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ତତ୍ତ୍ୱବଧାରକ, ଜାତୀୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଅନୁଷ୍ଠାନଙ୍କୁ ନେଇ ଏକ ସଂଶୋଧିତ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇ ଗତ ୭ ଫେବୃଆରୀ ୨୦୧୧ରେ ଏହାକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରାଯାଇଥିଲା । ତେବେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନ ସହିତ ଏହାର ତାଳମେଳ ନରହିବାରୁ ଏହାକୁ ମଧ୍ୟ ବାତିଲ କରାଯାଇଥିଲା । ପୁନର୍ବାର ଗତ ୪ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୧ରେ ପୂର୍ବତନ ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରାଜିତ ରମେଶଙ୍କ ଅଧୀନରେ ବୈଠକ ବସି ଏକ ନୂତନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାକୁ ଗତ ୪ ମେ ୨୦୧୧ରେ ପ୍ରକାଶିତ କରାଗଲା । ଏଥିରୁ ସ୍ୱସ୍ୱଭାବେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଘୋଷଣା କରିବା ପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ କେତେ ବ୍ୟଗ୍ର ! ଗୋଟିଏ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଏହା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ

ସୁରକ୍ଷା ଲାଗି ଉପଯୋଗ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇଥିବା ବେଳେ ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଏହା ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମବସତିର ବିପ୍ଳାବନ ଓ ପୁନଃ ଅଧିଧାନକୁ ସୁହାଇଛି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ

ପଡ଼ିବ । ତେବେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନର ଧାରା ୨(ଖ) ଏବଂ ୪(୧) ଓ (୨) ଅଧୀନରେ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଘୋଷଣା ଲାଗି ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିବାବେଳେ ଏହାକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ଲାଗି ଏକ ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟି ଗଠନ ହେବ ଏବଂ ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟି ସ୍ଥିର କରିବ ଯେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ଗ୍ରାମବସତିର ଉପସ୍ଥିତି ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଙ୍କ ଉପରେ ଅପୂରଣୀୟ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇଛି କି ନାହିଁ । ଯଦି ଏହି କମିଟି ‘ହଁ’ କଲା ତେବେ ବିପ୍ଳାବନ ଓ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ ଏବଂ ‘ନା’ କଲେ କୌଣସି ସମସ୍ୟା ନାହିଁ । ତେବେ ପୂର୍ବ ଇତିହାସକୁ ଦୋହରାଗଲେ ‘ହଁ’ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଅଧିକ ଉନ୍ନତ ଦେଖାଯାଇଅଛି । ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ଭିଜନ ୨୦୦୬-୨୦୧୨ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଏହି କଥା ସ୍ୱସ୍ୱଭାବେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ବିପ୍ଳାବନ ଓ ପୁନଃ ଅଧିଧାନ ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଯଦିଓ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଘୋଷଣା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଓ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଦେଇ ଗତି କରିବ ଏବଂ ଗ୍ରାମସଭା, ପଞ୍ଚାୟତିରାଜ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ଓ ମତାମତ ଏଥିରେ ରହିବ, ତଥାପି ଏହା ଉପରେ ଭରସା କରିହେଉନାହିଁ । କାରଣ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାରେ ଥିବା ସୁନାବେଡ଼ା ଅଭୟାରଣ୍ୟ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ବିପ୍ଳାବନ କରିବାଲାଗି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ କମ୍ପଳ ଗ୍ରହଣ କଲ ବୋଲି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଠାରୁ ଦସ୍ତଖତ କରାଇନେବା ଘଟଣାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଘଟିବା କିଛି ଅସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । (ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ-ଆମ ଜଙ୍ଗଲର ଆମର ସଂଖ୍ୟା ୪୨-‘ସୁନାବେଡ଼ା ଅଭୟାରଣ୍ୟରେ ଜଙ୍ଗଲ ଅଧିକାର ଆଇନର ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ’, ପୃଷ୍ଠା ୭-୯) । ତେଣୁ ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲ

ଅଧିକାର ଆଇନକୁ ଆଦିବାସୀମାନେ ଢାଳି ବୋଲି ଭାବୁଛନ୍ତି ତାହାକୁ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଖଣ୍ଡା ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରିବ, ଯାହା ଫଳରେ ବିପ୍ଳାବନ ହେବା ଏକ ପ୍ରକାର ସୁନିଶ୍ଚିତ ।

ସେହିପରି ୨୬.୫.୨୦୧୧ରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ସଂରକ୍ଷଣ ଲାଗି ଜଙ୍ଗଲ ଗ୍ରାମବସତିର ସ୍ଵେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ଲାଗି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ବ୍ୟାପ୍ତ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମବସତିକୁ ବିପ୍ଳାବନ କରିବା ନୁହେଁ ବରଂ ବାଘର ବଂଶ ବିସ୍ତାର ଏବଂ ଏକ ଅଲଂଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବାଲାଗି ଅଟେ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି । ତେବେ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ଏହି ସ୍ଵୀକାରଣ ‘ମନ୍ଦିର ଭିତରେ କିଏ’ ଭଳି ଭଳି ମନେହୁଏ । ତେଣୁ ଆପଣମାନେ ରୁଝି ସାରିଥିବେ ଯେ, ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ କ’ଣ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ! ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ କହିଛି ଯେ, ବାଘର ଆବାସ ସ୍ଥଳୀ ଲାଗି ୮୦୦ରୁ ୧୨୦୦ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ପରିମିତ ଉନ୍ନତ ଅଲଂଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଏହାବାଦ୍ ଏହାର ପାର୍ଶ୍ଵବର୍ତ୍ତୀ ୧୦୦୦ରୁ ୩୦୦୦ ବର୍ଗ. କି.ମି. ପରିମିତ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳ ରହିଲେ ଏହା ବାଘର ବଂଶ ବୃଦ୍ଧିକୁ ଅଧିକ ସହାୟତା ପ୍ରଦାନ କରିବ । ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖିଲେ ଜଣାପଡ଼େ ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ସମୁଦାୟ ୩୩୦ଟି ବ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ ଅଛି ଯଥା ଶିମିଳିପାଳ, ସାତ କୋଶିଆ ଏବଂ ସୁନାବେଡ଼ାର ଯାହାର ଭୌଗଳିକ ପରିସୀମା ଯଥାକ୍ରମେ ୨୭୫୦ ବର୍ଗ. କି.ମି., ୯୬୩.୮୬ ବର୍ଗ. କି.ମି. ଏବଂ ୮୫୬ ବର୍ଗ. କି.ମି. । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏତେ ବଡ଼ ଓ ବିସ୍ତୃତ ବ୍ୟାପ୍ତ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଅଧୀନରେ ବ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କୁ ଏବଂ ଗ୍ରାମବସତିକୁ ଉଠାଯିବା ଏକ ପ୍ରକାର ସୁନିଶ୍ଚିତ । ଯଦିଓ ଏଥିରେ ସ୍ଵେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅଇଥାନ କଥା କୁହାଯାଇଛି, ତେବେ ଏହା କେତେଦୂର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବ ତାହା ଦେଖିବା କଥା । ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଇନର ଧାରା ୩୮୫(୨)ର ଅଧୀନରେ ବଫର ଓ ପେରିଫେରି ଅଞ୍ଚଳ ବାବଦରେ ଉଲ୍ଲେଖ ଅଛି ଏବଂ ଏହି ମାର୍ଗ ଦର୍ଶିକାର ଅନୁସାରେ ଗ୍ରାମସଭା, ବିଶେଷଜ୍ଞ କମିଟି ଏବଂ ବୈଜ୍ଞାନିକ ମତାମତ ଅନୁସାରେ ବଫର ଓ ପେରିଫେରି ଅଞ୍ଚଳର ସୀମାକୁ କେତେ ରଖାଯିବ ସେକଥା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥିର କରାଯିବ । ତେବେ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ; ଯଦି ବୈଜ୍ଞାନିକ ମତ ପ୍ରକାଶ କଲା ଯେ, ବଫର ଓ

ପେରିଫେରି ଅଞ୍ଚଳର ସୀମା ୨୦୦ ବର୍ଗ କି.ମି. ବଢ଼ାଇ ଦିଆଯାଉ, ଏହାଦ୍ଵାରା ବାଘ ବଂଶ ଭଲ ବଢ଼ିପାରିବ ଓ ଗ୍ରାମସଭା ଏହାକୁ ଗ୍ରହଣ କଲାନାହିଁ ତେବେ କ’ଣ କରାଯିବ ? ଏହାର ଉତ୍ତର ଦିଆଯାଇନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହାର ସ୍ଵୀକାରଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ । ତା’ନହେଲେ ଦୂରାନ୍ତକୁ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି ହେବ । ସେହିଭଳି ଏହି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ପ୍ରତିଟି ବିପ୍ଳାବିତ ପରିବାରକୁ ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦିଆଯିବ । ଯେଉଁମାନେ ୧୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଦେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ସରକାରୀ ସହାୟତା ମିଳିବ କି ମିଳିବନି ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇନାହିଁ । ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ୧୦ ଲକ୍ଷ ନେବେନାହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ସହିତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ସହାୟତା ଓ ସହଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ । ତେବେ ଏହି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ବାବଦରେ ଆମେ ଏହି ସଂଖ୍ୟାରେ ବିଶେଷ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଲୋଚନା କରିଅଛୁ । ତେଣୁ ଏହାକୁ ଦୃଷ୍ଟିଦେଲେ ଆପଣ ଅଧିକ କଥା ଜାଣିପାରିବେ ।

ଶେଷରେ ଆସୁଛି ୨.୬.୨୦୧୧ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିବା ଚିଠା ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା । ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ପରିବେଶବିତ୍ମାନେ ଆଶା କରୁଥିଲେ ତାହାହିଁ ଘଟିଲା । କାରଣ ପ୍ରଥମରେ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀର ଚିହ୍ନଟୀକରଣ ଓ ଘୋଷଣା ପ୍ରକ୍ରିୟା, ତାହାପରେ ଚିହ୍ନଟ ବ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମବସତିର ସ୍ଵେଚ୍ଛାକୃତ ପୁନଃ ଅଇଥାନ ଏବଂ ଶେଷରେ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା । ଏହି ୩ଗୋଟି ମାର୍ଗଦର୍ଶିକା ଚିଠା ଅବସ୍ଥାରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଧାରାବାହିକ ବିଜ୍ଞପ୍ତି, ଆନ୍ତରୀଣ ବିଷୟବସ୍ତୁ ତଥା କାର୍ଯ୍ୟ କୌଶଳ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ କରୁଅଛି ଯେ, ବାଘ ସୁରକ୍ଷା, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସୁରକ୍ଷା ଆଳରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମବସତିକୁ ବିପ୍ଳାବନ ଓ ପୁନଃ ଅଇଥାନ କରାଇବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସହିତ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନରୁ ରାଜସ୍ଵ ଆଦାୟ କରିବାର ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକଟ ଭାବେ ରହିଛି । ହୁଏତ ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା କିଛି ବର୍ଷ ସମୟ ନେଇପାରେ କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଯେଉଁ ‘ଅଲଂଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳ’ ସୃଷ୍ଟି ଲାଗି ଗ୍ରାମବସତିକୁ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରୁ କାଢ଼ି ଦିଆଯିବ ସେହି ଅଞ୍ଚଳକୁ କିନ୍ତୁ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କ ପାଇଁ ଖୋଲିଦିଆଯିବ । ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲ ଅଞ୍ଚଳର ଆନ୍ତରୀଣ ସ୍ଥାନକୁ ସ୍ଥାନୀୟ ଗ୍ରାମବାସୀ ପାଦରେ ଚାଲି ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲା,

ସେଠାରେ ଶହ ଶହ ସଂଖ୍ୟାରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକ ଭରା ଜିପ୍ସି ଚଳାଚଳ କରିବ । ଏହା କ’ଣ ବ୍ୟାପ୍ତର ପ୍ରଜନନ, ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଅଲଂଘନୀୟ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟାପ୍ତ ସୃଷ୍ଟି କରିବନାହିଁ କି ? ଯଦିଓ ଚିଠା ଇକୋଟୁରିଜମ୍ ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସୁରକ୍ଷିତ ଅଞ୍ଚଳର ବହନକ୍ଷମତା ଅନୁସାରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯିବ, ତେବେ ଏକଥା ସ୍ଥିର କରାଯାଇଛି କି ‘ସେଠାରେ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ କେତେ ପରିମାଣରେ ପର୍ଯ୍ୟଟକଙ୍କ ଉପାତକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରିବେ, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ବଂଶବୃଦ୍ଧି ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇବ ନାହିଁ ? ବାଘ ହେଉଛି ଏକାନ୍ତ ପ୍ରିୟ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଏବଂ ଏହାକୁ କୋଳାହଳ ଭଲ ଲାଗେନାହିଁ । ତେବେ ଖାସ୍ କରି ବାଘ ଆବାସସ୍ଥଳୀରେ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କରିବା କେତେ ଦୂର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ?

ପରିବେଶ ଓ ଜଙ୍ଗଲ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ଦ୍ଵାରା ଉକ୍ତ ୩ଗୋଟି ଚିଠା ମାର୍ଗଦର୍ଶିକାର ସମାପନ ଲାଗି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମତାମତ ନେବା ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଯଦିଓ ପ୍ରଶଂସା କରାଯିବା ଉଚିତ, ତେବେ ବାଘ ସୁରକ୍ଷା ଆଳରେ ଜଙ୍ଗଲ ମଧ୍ୟରୁ ଗ୍ରାମ ବସତିକୁ ପୁନର୍ବାସ ଓ ପୁନଃ ଅଇଥାନ କରିବା ଏବଂ ସେହିଠାରେ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଇ ରାଜସ୍ଵ ଆଦାୟ କରିବାର ମନୋବୃତ୍ତି ଗ୍ରହଣ ଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । କାରଣ ଏହାହେଲେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ତଥା ଓଡ଼ିଶାର ୧୮ଟି ଅଭୟାରଣ୍ୟ ୩ଗୋଟି ବ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରକଳ୍ପ ସହିତ ଯଦି ଅନ୍ୟଠାରେ ସଙ୍କଟାପନ୍ନ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଆବାସସ୍ଥଳୀ ଘୋଷଣା କରାଯାଏ, ତେବେ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଆଦିବାସୀ ଗ୍ରାମ ବସତି ଉଠିଯିବ ଏବଂ ତାହା ଜଙ୍ଗଲ ଆଦିବାସୀଙ୍କର ଜୀବନ ଜୀବିକାର ଉତ୍ସ ନୁହଁ ବରଂ ରାଜସ୍ଵ ଆଦାୟର ଉତ୍ସଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେଉଥିବ । ବାକି ରହିଲା ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ଓ ବାଘର ବଂଶବୃଦ୍ଧି କଥା; ବାଘ ବଂଶ କାଗଜରେ ବଢୁଥିବ, କାଗଜରେ ବାଘ ଛୁଆ ହେଉଥିବ ଏବଂ କାଗଜରେ ହିଁ ମରିଯାଉଥିବ । ଏହା ସହିତ ଏହି ୩ ଗୋଟି ଚିଠା ମାର୍ଗ ଦର୍ଶିକାର ଆରମ୍ଭ ବିପ୍ଳାବନରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ପରିବେଶ ପର୍ଯ୍ୟଟନରେ ସରୁଥିବ ।

ସବ୍ୟସାଚୀ ରଥ

ମତାମତ ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ

ପ୍ରିୟ ବନ୍ଧୁଗଣ,

ଅଭିନନ୍ଦନ ଓ ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜାଣିବେ । ଆଶା ଆପଣ ନିୟମିତ ଭାବେ ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଆମର ପତ୍ରିକା ପାଠ୍ୟୁବେ । ୫୫ତମ ସଂଖ୍ୟାକୁ ଆପଣମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ସହ ଆମେ ଆପଣଙ୍କଠାରୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମତାମତ ଲୋଡୁଛୁ । ପତ୍ରିକାଟିର ବିକାଶ ଦିଗରେ ଏହା ଆମକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସହଯୋଗ କରିବ ।

- ପତ୍ରିକାଟିର ପ୍ରସଙ୍ଗ ଚୟନ ଯଥାର୍ଥ୍ୟ କି ?
- ଏହାର କେଉଁ ବିଭାଗ ଗୁଡ଼ିକ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁଛି ବା ଲାଗୁନାହିଁ ? ଏହାର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାରଣ କିଛି ଅଛି କି ?
- ଆଗମୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆପଣ କେଉଁ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଲୋଚିତ ହେଉ ବୋଲି ଚାହୁଁଛନ୍ତି ?
- ପ୍ରସଙ୍ଗ, ଫଟୋ, ଅକ୍ଷର, ମୁଦ୍ରଣ ସଂପର୍କରେ କ'ଣ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଗଲେ ପତ୍ରିକାଟି ଭଲ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଆପଣ ମନେ କରୁଛନ୍ତି ?

ସ୍ତମ୍ଭ ଅନୁଯାୟୀ ଆପଣଙ୍କର ମତାମତ ସହିତ ଆପଣଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳରେ ଜଙ୍ଗଲ, ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ, ଖଣିଜାଦାନ ଏବଂ ପରିବେଶକୁ ନେଇ ଯଦି କୌଣସି ଘଟଣା ଘଟିଥାଏ କିମ୍ବା ସମସ୍ୟା ଥାଏ ଆମକୁ ଠିକ୍ ଲେଖି ଜଣାନ୍ତୁ ।

ଆମ ଜଙ୍ଗଲ ଆମରର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ସୁହାଇଲା ଭଳି ଯଦି କିଛି ଲେଖା ଓ ଚତ୍ର ସମ୍ପର୍କିତ ଫଟୋ ପଠାନ୍ତି ତେବେ ଆମେ ଅଧିକ ଖୁସି ହେବୁ । ଲେଖା ପଠାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଆମ ସହ ପତ୍ର, ଇ-ମେଲ୍ କିମ୍ବା ଟେଲିଫୋନ୍‌ରେ ବାର୍ତ୍ତାଳାପ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ ।

ସଂପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ
ପ୍ରକାଶନ ବିଭାଗ, ଆର.ସି.ଡି.ସି.

ବିରଳ 'ରଣା ସାପ'

ରଣା ସାପ

ଭାରତୀୟ ଜଙ୍ଗଲରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା କେତୋଟି ସୁନ୍ଦର ସାପ ମଧ୍ୟରୁ ରଣା ସାପ ଅନ୍ୟତମ । ଏହା ରେପ୍ଟାଇଲିଆ ଶ୍ରେଣୀ, ଏଲାପିଡା ପରିବାରର ବି.ପାସିଟସ୍ ପ୍ରଜାତି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଏବଂ ଏହାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ ବଂଗାରସ୍ ବଂଗାସିଟସ୍ । ଏହା ଚିତି ସାପ (କମନ୍ କ୍ରେଟ୍) ପରିବାରର ଅନ୍ତର୍ଗତ । ଏହାର ଜଂରାଜୀ ନାମ ବାଣ୍ଡେଡ୍ କ୍ରେଟ୍ । ଏହି ସାପକୁ ସମୁଦ୍ର ପତ୍ତନର ୫୦୦୦ଫୁଟ ଉଚ୍ଚତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଭାରତର ଉତ୍ତର ପୂର୍ବ ଏବଂ ପୂର୍ବ ଭାରତ ବିଶେଷ କରି ଓଡ଼ିଶା, ବିହାର, ପଶ୍ଚିମବଙ୍ଗରେ ଏହା ଅଧିକ

ପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲା ବେଳେ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ, ଛତିଶଗଡ଼, ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶରେ ସ୍ୱଳ୍ପ ପରିମାଣରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶାର ମହାନଦୀ ଅବବାହିକା ଅଞ୍ଚଳରେ ରଣା ସାପ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବସବାସ କରିଥାନ୍ତି । ଦେହରେ ଥିବା କଳା ଓ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ଗୋଲ ଗୋଲ ପଟା ଦାଗ ଏହି ସାପର ବିଶେଷତ୍ୱ ଅଟେ । ରଣା ସାପ ଲମ୍ବରେ ୨.୧ ମିଟର ବା ୬ଫୁଟ ୧୧ ଇଞ୍ଚ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବଢ଼ିପାରେ । ରଣା ସାପ ପାଣି

ଜମୁଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହା କୂଳ ବୁଦ୍ଧୁବୁଦ୍ଧିଆ ବାସସ୍ଥଳୀର ଆଖପାଖ ପରିବେଶରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସତ୍ତ୍ୱେ ଏହା ବର୍ଷାଦିନେ ଏମାନେ ଅଧିକ ଏହା ଏକ ଲାଲୁଆ ସାପ ଖୁବ ସକ୍ରିୟ ହୋଇଥାଏ ।

ଅଞ୍ଚଳ ଯଥା ଗଢ଼ିଆ ପୋଖରୀ ଗଛଥିବା ସ୍ଥାନ, ମନୁଷ୍ୟ ଭଳି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ବାସକରିଥାଏ । ତେବେ ଏହାକୁ ସ୍ଥାନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥାଏ । ମାତ୍ରାରେ ଦେଖାଯାଇଥାନ୍ତି । ଅଟେ କିନ୍ତୁ ରାତି ସମୟରେ ତେଣୁ ଦିନବେଳା ଲୁଚି

ରହୁଥିବା ବେଳେ ରାତି ହେଲେ ଶିକାରକୁ ବାହାରିଥାଏ । ଏହା ମୁଖ୍ୟତଃ ଛୋଟ ସାପଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଦ୍ୟ ଲାଗି ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଧଉ, ଜମଣା, ମାଟିବିରାଡ଼ି ଭଳି ସାପ ଆଦି ଶିକାର କରି ଖାଇଥାଏ । ତେବେ ଅନେକ ଏହାକୁ ମୁଷା, ବେଙ୍ଗ ଓ ମାଛ ଖାଇଥିବାର ଦେଖିଥାନ୍ତି । ସାଧାରଣ ଭାବେ ଦିନ ସମୟରେ ଏହା ଆକ୍ରମଣଶୀଳ ହୋଇନଥାଏ ଏବଂ କୌଣସି ବିପଦ ଆସିଲେ ନିଜର ମୁଣ୍ଡକୁ କୁଣ୍ଡଳି ଭିତରେ ଲୁଚାଇ ରଖିଥାଏ । ଜୀବନର ତୃତୀୟ ବର୍ଷରେ ଏହା ପ୍ରଜନନକ୍ଷମ ହୋଇ ପ୍ରତିବର୍ଷ ମାଛ ଏପ୍ରକା ମାସରେ ମାଛ ସାପ ସହ ମିଳନ କରିଥାଏ । ମିଳନର ୬୦ ଦିନ ପରେ ମାଛ ସାପ ୧୬ଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଣ୍ଡା ଦେଇଥାଏ । ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ହାତକୁ ନରମ ଏବଂ ଚମଡ଼ା ଭଳି ଲାଗିଥାଏ । ପ୍ରାୟ ୧ମାସ ପରେ ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ଫୁଟିଥାଏ ।

ସଙ୍କଟରେ ରଣାସାପ

ଏହାର ପିତୃକୁ ଔଷଧୀୟ ବ୍ୟବହାର ଲାଗି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଥିଲା ବେଳେ ଏହାର ମାଂସକୁ ମଦ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତିରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଏଥିଲାଗି ଏହାକୁ ପୂର୍ବରୁ ବହୁତ ମାତ୍ରାରେ ହତ୍ୟା କରାଯାଉଥିଲା (Source:www.drfarokhmaster.com/.../BUNGARUS%20FACIATUS.pdf) । ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାରେ ରଣା ସାପ ଧରିବା ଲାଗି ଅନେକ ର୍ୟାକେଟ କାମ କରୁଛି । କେତେକ ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ର୍ୟାକେଟ କାମ କରୁଛି । ସେମାନେ ରଣା ସାପ ଧରି କୌଣସି ଚୋରା ବେପାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ନିକଟରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାରେ ଏକ ର୍ୟାକେଟକୁ ଧରାଯାଇଥିଲା । ଜଣାପଡ଼ିଥିଲା ଯେ, ୧ କିଲୋଗ୍ରାମ ବିଶିଷ୍ଟ ରଣା ସାପର ମୂଲ୍ୟ ୧ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଅଟେ । ଏହି ର୍ୟାକେଟର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଦ୍ୱାରା ରଣା ସାପର ବଞ୍ଚିରହିବା ନେଇ ପରିବେଶବିତ୍ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ବିଶେଷଜ୍ଞଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚିନ୍ତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । କେବଳ ସଚେତନତା ଦ୍ୱାରା ଏହାକୁ ରୋକା ଯାଇପାରିବ ବୋଲି ମତପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ।

ପଟୋ: ସୁଭେନ୍ଦୁ ସାହି, ସ୍ୱେଚ୍ଛା ସେଲୁଲାଇନ୍

ଆମ
ବନ୍ଧୁ
ଆମକୁ

୪୫

ସମ୍ପାଦନା:
ଆର୍.ସି.ଡି.ସି

ଏ/୬୮, ୧ମ ମହଲା, ଶହୀଦ ନଗର
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧ ୦୦୭
ଫୋନ୍-୦୬୭୪-୨୫୪୫୨୫୦

ରିଜିଷ୍ଟ୍ରାଲ୍ ସେକ୍ଟର ଫର୍
ଡେଭେଲପମେଣ୍ଟ କୋଅପରେସନ୍

ମୁଖ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ:
୪୨୪, ଶହୀଦ ନଗର
ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୭୫୧ ୦୦୭
ଓଡ଼ିଶା

ଆର୍.ସି.ଡି.ସି. ବଲାଙ୍ଗିର
ପ୍ୟାଲେସ୍ ଲାଇନ, ବଲାଙ୍ଗିର-୭୬୭ ୦୦୧
ଫୋନ୍-୦୬୭୫୨-୨୩୪୮୪୨

ଆର୍.ସି.ଡି.ସି. ନବରଙ୍ଗପୁର
ମଦର ଚେରେସା ମାର୍ଗ, ବୁକ୍ ଛକ ନିକଟ
ନବରଙ୍ଗପୁର-୭୬୪ ୦୫୯
ଫୋନ୍-୦୬୮୫୮-୨୨୩୭୯୨

ଆର୍.ସି.ଡି.ସି. କୋରାପୁଟ
ରାଣୀଗଡ଼ ଲାଇନ୍
ଅଶୋକ ନଗର
କୋରାପୁଟ-୭୬୪ ୦୨୦
ଫୋନ୍-୦୬୮୫୨-୨୫୨୨୨୩

କେବଳ ଘରୋଇ ପ୍ରସାରଣ ପାଇଁ